

CONSTANTIN ROMANU-VIVU

Această carte a văzut lumina tiparului cu sprijinul
prietenilor mei:

Călin Gherendi,
Horațiu Moldovan,
Mădălin Nicula,

căroră le mulțumesc și pe această cale.

Constantin-Valentin Bretfelean

Asociația Culturală „Constantin Romanu-Vivu” Târgu-Mureș
Asociația Culturală „Sfântu Gheorghe” Sângeorgiu de Mureș
Fundația Culturală „Vasile Netea” Târgu-Mureș
Despărțământul Central Județean Mureș al Astei

CONSTANTIN ROMANU-VIVU

Lucrările simpozionului „Precursor al Unității naționale, martir
al revoluției române de la 1848-1849” din 20 martie 2014

Ediție îngrijită de Constantin Valentin Bretfelean,
Constantin Bogoșel, Ilarie Gh. Opreș

Editura Ecou transilvan
Cluj-Napoca
2015

Lucrare apărută sub auspiciile Asociației Culturale

„Constantin Romanu-Vivu” Târgu-Mureș

Președinte: Constantin Valentin Bretfelean

Constantin Romanu-Vivu / Ediție îngrijită de Constantin Valentin Bretfelean, Constantin Bogoșel, Ilarie Gh. Opreș . – Târgu-Mureș: Asociația Culturală „Constantin Romanu-Vivu” Târgu-Mureș, 2015 – 82 p.

Constantin Valentin Bretfelean–Cuvânt înainte

Constantin Bogoșel – postfață

Marius Pașcanu – coperta IV

ISBN 978-606-730-049-9

Editura „Ecou transilvan”, Cluj-Napoca.

Coperta: Alexandru Tcaciuc

Toate drepturile rezervate

Copyright © Asociația Culturală

„Constantin Romanu-Vivu” Târgu-Mureș

Tehnoredactare: Ilarie Gh. Opreș, Alexandru Tcaciuc

Tiparul executat la S.C. INTERMEDIA GROUP S.A.

Târgu-Mureș, str. Revoluției nr. 8, telefon: 0265-216666,

ROMÂNIA

Cuvânt înainte

Constantin Romanu – Vivu promotor al unității românilor

Dincolo de cruci și morminte, de jertfa a peste 40.000 de români ardeleni și a mii de conaționali din Țara Românească și Moldova, revoluția pașoptistă a sădit pentru totdeauna în mințile și sufletele noastre, dorința de unitate națională și necesitatea de-a ne raporta ca națiune statornică pe aceste meleaguri, la mișcările avangardiste din Europa.

Vestea răzmeriței din februarie 1848 de la Paris, cade ca o scânteie incendiară în mijlocul nemulțumirilor colcăinde ale națiunilor europene, subjugate de marile imperii și generează un curent revoluționar care mătură printr-o șovăire scurtă dar fermă, păienjănișul puterilor absolutiste.

Cu nimic mai prejos decât alte popoare, ba din contră având în fruntea lor pe tinerii intelectuali români ce au studiat la Paris și Viena, membrii ai societății revoluționare secrete „*Frăția*”, ardelenii, muntenii și moldovenii au acționat după un plan bine stabilit pentru a-și face cunoscute gândurile, visurile și aspirațiile lor de-a avea o patrie comună, peste care să domine imnul închinat *libertății, egalității și fraternității*.

Pentru românii ardeleni totul a început la 13 martie 1848, când *Metternich*, constrâns de mulțimea răsculată în Viena, își prezintă demisia scriind: „*Mă înclin în fața unei forțe mai înalte decât puterea domnitorului.*”

Noua evanghelie politică străbate până în cele mai adânci straturi ale neamului nostru iar Câmpia Libertății din Blaj este martora falnică a majestății românilor ardeleni întruniți la 3/15 mai 1848, să-și afirme voința națională.

Fără a avea renumele războinic al lui *Avram Iancu*, talentul de diplomat al lui *Nicolae Bălcescu* s-au prestigiul istoric al lui *Alexandru Papiu Ilarian*, *Constantin Romanu – Vivu*, sosit de peste Carpați intră în mijlocul conferinței de la Blaj și le ceru liderilor revoluționari prezenți să șteargă diferența religioasă dintre românii ardeleni (*n.n. ortodoxi respectiv greco-catolici*), să se unească și să

lupte împreună pentru cauza națională.

Se vede faptul că el, *Constantin Romanu – Vivu*, purtător al drapelului sub care se înșirau revoluționarii munteni ca să ardă regulamentul organic, la 11 iunie 1848, în fața Palatului Administrativ din București, era predestinat a fi port-drapel al revoluției pașoptiste încă de la Blaj, ocazie cu care este ales de altfel și în Comitetul Permanent de la Sibiu din care făceau parte: *Andrei Șaguna, Simion Bărnuțiu, Aron Pumnul, Alexandru Papiu Ilarian, Avram Iancu, Alexandru Bătrâneanu, Nicolae Bălcescu, Ștefan Moldovan* ș.a.

Conform izvoarelor scrise lăsate de *Bogdan Duică, Romanu-Vivu* a desfășurat în cadrul acestui comitet o activitate intensă, fiind alături de *Bărnuțiu* și *Papiu*, unul dintre inițiatorii înțelegerii cu sașii, care nu erau de acord cu punctul 12 al „*Ultimatumului către Curtea Imperială*” al lui *Kossuth Lajos*, emis la 15 martie 1848, care cerea în mod imperativ „*Uniunea Transilvaniei cu Ungaria*”.

De altfel, mijloacele de intimidare aplicate cu o înverșunare supremă având rolul de a fanatiza maghiarii din Ardeal, ce se făceau simțite sub deviza „*Unio vagy halál!*”- „*Uniune sau moarte!*”, nu au făcut altceva decât să-i determine pe români și pe sași, să se opună tăvălugului unguresc.

În acest context general, *Constantin Romanu – Vivu*, în calitate sa de prefect a Legiunii a XII –a a lui *Avram Iancu*, a reușit să adune peste 6000 de români înarmați, să biruiască bandele secuiești în luptele de la Ațintiș, Cecălaca, Cuci și Iernut, să dezarmeze cetele ungurești din jurul Bandului și Pănetului, ajungând până la Filea și Cuiejd, cu nădejdea de a putea face legătura peste Munții Călimanului, cu trupele lui Urban retrase în Bucovina.

Martiriul lui *Constantin Romanu – Vivu*, ucis mișelește în ianuarie 1849, la hotarul dintre Țirgu Mureș și Sângeorgiu de Mureș, pe locul numit „*Căpâlna*”, răzbate peste veacuri și ne îndeamnă să luăm aminte la ceea ce menționa eroul nostru într-o scrisoare trimisă la 26 iunie 1848, lui A. G. Golescu - „*După cum stăm noi aceștia de dincoace de Carpați, toată mântuirea Românilor atârnă de la unirea și bunăstarea Principatelor, pentru că noi suntem împiedicați din toate părțile, mai întâi prin ai noștri, cari vânează dregătorii de la Unguri, prin episcopii și preoșimea noastră cari desmântă pe popor a nu lua arme, după aceea prin Unguri cari ne sunt dușmanii noștri de veacuri și cari precum știți, au toată puterea în mâna lor iar noi nimic.*”

Valentin – Constantin Bretfelean
președintele Asociației Culturale „*Constantin Romanu-Vivu*”

Un precursor al unității naționale: profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu

Lazăr LĂDARIU

Conform uzantelor protocolare ale vremii, în debutul discursului lui la ședința solemnă de recepție la Academie, din 29 mai 1929, președintele forului academic, Emil Racoviță, se adresa, în salutul său, Înalțului Regent, Patriarhului României, membru onorific al Academiei, Dr. Miron Cristea, cel care intrupa „cele trei haruri” și asista în acea zi, sub cupola nemuritorilor, la botezul academic al profesorului Silviu Dragomir, Patriarhul fiind nașul marelui profesor clujean. Adresându-se, la rândul lui, Înalțului Regent, precum și colegilor, în primul lui cuvânt, cel de recepție, în fața aleșilor reprezentanți ai științei și culturii românești, chemat în templul academic al aparării ideii naționale să ocupe locul lui Vasile Parvan, „stins prea curând dintre nemuritori”, profesorul Silviu Dragomir aducea înaintașului ilustru prinosul binemeritat. Smuls „în toiul celei mai strălucite activități”, „înainte de a-și fi împodobit fruntea cu argintul bătrâneții”, trecut la „odihna celor ce suntem zidiți din lut, Vasile Pârvan a fost un luptator pentru „gloria nepieritoare a strămoșilor noștri”. Discipol al școlii istorice, care-i avea înaintemergători pe: Dimitrie Onciu, pe Ioan Bogdan, ucenic al lui Nicolae Iorga, cu studii în Germania, la universitățile din Jena, Berlin și Breslau, specializându-se în istoria veche; Vasile Pârvan, după doctorat, predă la Universitatea din București, apoi devine director al Muzeului Național de Antichități, în anul 1911 fiind ales, la 29 de ani, membru corespondent al Academiei Române, doar peste doi ani devenind membru activ al acesteia. Conducând săpături arheologice pentru a scoate de sub ruine istoria acestui neam, din cetați ale Dobrogei și Ardealului, de sub zidul

cetăților Tomis, Callatis și Histria, Vasile Pârvan a adus la lumina monumente de la Gurile Dunării adunate într-o opera de sinteză, în „Getica”, „această admirabilă protoistorie a Daciei”, regatul lui Decebal, de fapt tezaurul nesecat al nației. O mistuitoare muncă, încununând o opera, Vasile Pârvan aflându-se și în postura de secretar general și director al Școlii Române din Roma, întemeind și revista „Dacia”. „Sufletul său însetat de nemurire”, spunea, în discursul lui de recepție Silviu Dragomir ne-a lasat „o operă strălucită care va rămâne, de-a pururea, o podoabă a generației noastre”. Întorcându-se la cel care urma să fie elogiât, subiect ales pentru a fi „dezgropat din negura uitării, acesta era una din cele mai luminoase figuri ale frământărilor noastre din trecut, profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu”. O făcea cu sentimentul că, „sub poleiul razelor de soare ale primăverii naționale se trezesc, la o viață nouă, umbrele mari ale istoriei”, apostoli care au semănat ideea națională, „luptători care au fecundat, cu sângele lor scump, dorința nestinsă pentru unitatea neamului românesc”, „sub licăriri de geniu și scăpărări de eroism în Ardeal”. „Acoperiți de pulberea uitării, ei trebuie scoși în lumină, alături de faptele mari și jertfele vrednice a fi veșnicite”. „Constantin Romanu-Vivu, spunea atunci, sub cupola Academiei, Silviu Dragomir a fost o asemenea figură uitată de istoriografia ardeleană, după năprasnica dezlănțuire a dragostei de libertate din anii 1848/1849. A fost uitat, deopotrivă, parcă, cel însuflețit de ideile ce „țâșneau biruitoare din fântăniile fermecate ale căror izvoare au fost deschise pe Câmpia de la Blaj. Dar faptele acelor luptători trebuie săpate în bronzul nemuririi”. „Astfel, neamul nostru din Ardeal a fost nevoit a privi, spunea Silviu Dragomir, cu adâncă tristețe, cum crește iarba amară a uitării pe mormintele celor mai scumpi eroi, cum generația bătrânilor, care au condus revoluția din Ardeal, într-un tragic destin, a fost uitată nemeritat. Înflăcăratul precursor al tuturor românilor, prefectul Legiunii a XII-a, care a protestat vehement contra unirii Transilvaniei cu Ungaria, militant pentru solidaritatea națională, însufletitor al sentimentului național, s-a născut la Pintic, localitate-situată între Reghin și Bistrița, margine din Câmpia Ardealului. Orfanul Constantin Romanu urma Seminarul Teologic din Blaj, făcând parte „din seria de clerici eliminați din seminar, în anul

1843, după un act de revoltă împotriva episcopului Lemenyi”. Ucenic al marelui apostol al naționalismului, Simion Bărnuțiu, simte cum boala începuse a-i mistui corpul, prins în procesul cu Lemenyi. Sentința nedreaptă, împotriva participanților la revoltă, căzu ca o grea lovitură. Așa că, „pe când ceilalți colegi se înscriau la academiile de drept din Cluj și Târgu-Mureș, bietului orfan nu-i rămânea decât să treacă munții spre a se opoși în Principate, unde tinerii ardeleni au găsit, și atunci, cea mai caldă primire”. Astfel a ajuns Constantin Romanu profesor la București, se pare în toamna anului 1847, în Bucureștiul lui Vodă Bibescu, unde ardelenii, conduși de cei doi mari dascăli Treboniu Laurian și Ioan Maiorescu, urmăreau, cu sârg, mișcarea de renaștere națională. Constantin Romanu îi cunoaște acolo pe frații Golești, pe Nicolae Balcescu, ia cunoștință cu liniile mari ale programului național cuprinzând „reînființarea vechii Dacii”, în timp ce „ideea integralității naționale se închea ca o stâncă în sufletul lor, gândul le zbură spre frații din Ardeal”. Însuflețit de ideea de restabilire a imperiului dacilor, Constantin Romanu pleacă spre Ardeal, auzind ca românii din Abrud și Câmpeni s-ar fi răsculat. Se oprește la Brașov, apoi pleacă „cu mari nădejdi, spre Câmpia Libertății din Blaj. Sosi la Sibiu la 8 mai 1848. Iată cum prezintă Silviu Dragomir prezența lui la acea întâlnire de la Sibiu, descrisă de Papiu Ilarian: „Când se ținea conferința, intra în mijlocul ei un român necunoscut, și abia s-a pus pe scaun și începu îndată a cuvânta cu mare însuflețire, provocându-i pe români să ștergă diferența aceasta religioasă și să fie toți una. Acest român era fericitul prefect Constantin Romanu, care atunci se întorsese din România. Privirile tuturor se pironiră asupra lui. Înalt de statură, slab și palid, aproape extenuat de boala care-i chinuia fizicul, tânărul va fi smuls un ropot de aplauze de la auditoriul entuziasmat”.

La Adunarea din 3/15 mai „a fost ales printre membrii Comitetului Permanent de sub președinția lui Șaguna și Bărnuțiu, asumându-și răspunderea politică, în contextul în care ungerii solidarizați proclamară, într-o pornire vijelioasă, uniunea Ardealului cu Ungaria, totul fiind la bunăvoința guvernului din Budapesta”. „Când, la Mihalț, glia strămoșească fu stropită cu sângele țaranilor români, guvernanții îi căutau drept instigatori pe

Barnuțiu, Iancu, Buteanu și Romanu”. Cei amintiți, „împreună cu Laurian, Bălăsescu, Papiu Ilarian și tinerii Bătrâneanu și Suci, de la Cluj, au format comitetul rămas în Sibiu, pentru a lupta împotriva „dușmanului neamului”, a „burgului de la Viena”, a „împaratului neputincios, refugiat la Innsbruck, supus fricos pretențiilor ungurești”, dar mai ales, a „dușmanilor noștri de veacuri, ungurii, precum și a „romanilor oportuniști”. „Teroarea stăpânirii se dezlanțuie cu o furie nebună asupra patrioților ardeleni”. Urma „insurecția sângeroasă”. Atunci, spune Silviu Dragomir, „va fi plecat de la Sibiu la Câmpeni, cu sufletul încărcat de mânie, și Avram Iancu, după ce zadarnic ceruse Comitetului rezistența înarmată împotriva dușmanilor seculari”. Era vremea în care interesul comun „arăta epoca formării noii Dacii, într-un fel certificat de nastere a ideii de unitate politică la românii din Ardeal”. Entuziast, „lacom de muncă, dornic de luptă și gata de jertfă pentru neamul său”. Pentru interesul comun, după căderea Revoluției în București, Constantin Romanu apare, din nou, pe Câmpia Libertății din Blaj, în „duhul cotropitor al răzmeriței, în mijlocul suferințelor seculare ale românilor ardeleni”. Răzvrătirea „mocnea și zvâcnea pentru libertatea națională”.

Lui Constantin Romanu i se acorda conducerea Legiunii a XII-a, cu o regiune în care el s-a născut și a copilărit din zona Reghinului, locuri unde au avut loc ciocniri sângeroase. Alte legiuni erau conduse de Iancu, în Apuseni, de Axente, pe Valea Ampoiului, de Alexandru Bătrâneanu, Florian Micaș, de Vasile Moldovan. Astfel intra Constantin Romanu „în toiul războiului civil al celor doua națiuni. Așezându-și tabăra la Mihălț, apoi la Cecălaca și Ațintiș, acum spunându-și și Vivu, Constantin Romanu intra, cum se spune, în „botezul de sânge al libertății noastre. Lipsa armelor, nepregătirea strategică, luptând doar cu furci, coase și lănci, în fața secuilor bine înarmați cu puști și săbii, conduși de ofițeri instruiți, legionarii lui Romanu-Vivu sufereau. La Sânpaul, săcuii barbari dădură foc caselor și prefăcură totul în scrum, mulți legionari pierzându-și viața, împreună cu tribunul Bonta. Dezastruoasă s-a dovedit soarta legionarilor și la Ogra, Cipau, Seulia, Iernut. Legionarii, care n-au cazut de plumbul dușman și n-au fost măcelăriți, au fost spânzurați, a doua zi, într-o priveriște feroasă”.

Situația, însă, se schimbă. La Ațintiș și Cecălaca, „secuții au fost decimați, iar atacurile lor fiind înecate în sânge, secuții refugiindu-se, în fugă, spre Iernut și Târgu-Mureșul”.

Nădejdi noi pentru Constantin Romanu-Vivu, sfârșit de boală și oboseală. După câteva zile de odihnă la Blaj, „cu fizicul recreat și cu sufletul întărit se întorcea la tabăra de la Mihalț, apoi la cea de la Ațintiș. Pleacă spre Reghin. La 22 noiembrie sosi la Teaca, se abătu pe la Pintic, la casa preotului Ștefan Moldovan, devenit viceprefect al Legiunii a XII-a. Tabăra de la Teaca avea 3.000 de legionari, cu tribuni, „oameni tineri și însuflețiți” pentru a lupta împotriva secuilor, urmărind cetele lor răzlete din munți. „Să tremure săcuțul și unгурul de români, că noi destul am tremurat 500 de ani” scria Constantin Romanu-Vivu într-un raport. Numai că începeau fricțiunile dintre prefecți și comandamentul trupelor imperiale, care priveau cu oarecare dispreț la gloatele române și la ofițerii lor, „ironizându-i, de multe ori”, perfidia ofițerilor împărătești, ducând spre bănuiala de complicitate a acestora cu unгурii. În decembrie 1848, Constantin Romanu a plecat cu legiunea sa la Reghin, pe urmă la Gurghiu, iar în ajunul Crăciunului „sosi, cu întreaga legiune, înaintea Târgu-Mureșului, cerând să fie lăsat să intre în oraș, în metropola secuimii, prin care defilaseră tinerii legionari, într-un gest de supremă mândrie.

Numai că urmară vremuri grele. Sub comanda generalului Bem, unгурii au spart linia de apărare de la Ciucea, l-au determinat pe colonelul Urban să se retragă, Clujul fu ocupat, la 1 ianuarie 1849 imperialii au părăsit Târgu-Mureșul, făcând loc trupelor unგurești. „Zarea se iintuneca, din nou, spulberând, brusc, visurile tânărului prefect. Se retrage în munți, la 12 ianuarie aflându-se la Toplița, refugiindu-se, apoi, în casa tribunului Contai din Gudea, unde, în miez de noapte, sunt prinși Constantin Romanu-Vivu și viceprefectul Moldovan, precum și câțiva tribuni. Începe calvarul! „Cu mâinile legate în obezi, obosiți de drumul greu, prizonierii sunt duși, pe jos, la Târgul Mureșului. „Săcuții sălbatici îi legară de cai, pentru a-i târi mai repede spre porțile orașului”. Șapte săptămâni „fu ținut Romanu sub zavoarele temniței unგurești, unde au mai fost ținuți Florian Micaș și „tânărul tribun Vasile Pop din Nazna, înainte de a fi dus la spânzurătoare”. Tribunalul marțial adunase

material, dar amâna pronunțarea sentinței, ungurii dorind ca Romanu să fie invinuit „de acte feroce”. Așa că „au făurit un plan care îi necinstește”. Sub pretextul ca „vor să-l ducă la Cluj, iar de acolo la Debrețin, la începutul lunii martie 1849, i-au scos din cetate pe prefectul Constantin Romanu și pe viceprefectul Ștefan Moldovan, escortați de călăreți secui. Plebea din oraș fusese înștiințată, ca să-i aștepte. Convoiul porni, dar în loc să țină șoseaua care duce spre Cluj, o coti în sus, către Reghin. O mare mulțime de oameni îi înconjurase și îi însoțea vociferând. Legat în obezi, fostul prefect pășea cu fruntea ridicată înaintea soldaților și, din când în când, privirea i se încrucișa cu ochii blânzi ai bătrânului preot, care mergea alături cu trupul gârbovit. Să fi simțit el, oare, se întreba Silviu Dragomir „pe obrajii îmbujorați adierea rece a morții, în clipa aceea tragică”? „Urletele se intețeau, mulțimea devenea tot mai amenințătoare și cercul din jurul celor doi captivi se micșora tot mai mult. Când au ajuns la marginea orașului, pe hotarul comunei Sângeorgiu, la un semn convenit, călăii au tăbărât asupra lor, lovindu-i în cap cu ciomegele pregătite înainte. Sângele lor a înroșit pulberea drumului și, sub ochii impasibili ai soldaților, complici la această infama execuție, derbedeii au avut timp să scoată inelele și tot ce era de preț din buzunarele victimelor. Cadavrele crunt mutilate și strivite de copitele cailor au fost aruncate pe o margine de șant, unde au stat mai multe zile, până ce au fost astupate cu pământ. „La căpătâiul lor nu știu”, spunea Silviu Dragomir, în discursul de recepție „să se fi asezat vreodata un fir de cruce”. Doar legionarii lui Romanu, după ce s-a potolit furtuna, când vor fi trecut prin preajma acestui loc sfânt, își vor fi descoperit capetele, evocând, cu pietate, figura luminoasă a prefectului martir. Așa a fost înghițit de glie, un erou cu gândul semeț, iar peste „mormântul său, fără de cruce, se cernu funinginea uitării, fără ca vreun istoric și niciun gazetar să lumineze scăpararea de eroism și jertfă vieții sale, care purta pe buze, cu stăruința, vestirea vestirilor neamului său”, De aceea rostea în finalul discursului său de recepție la Academie, profesorul Silviu Dragomir „l-am adus aici, sub cupola Academiei, Domnilor Colegi, pentru a-i ridica un monument, reînviind o pagina glorioasă, în care se zbate dorul veșnic al Ardealului românesc. Căci nu în zadar s-au risipit la obârșia fiecărei

clipe de înalțare a neamului atâtea comori de iluzii sfinte și de jertfe curate”.

În răspunsul său, istoricul și teologul dr. Ioan Lupaș, cum se obișnuiește sub cupola Academiei, referindu-se la „icoana vie și emoționantă”, vorbind despre rolul dascălului ardelean Constantin Romanu în mișcarea revoluționară de la 1848-1849, într-un pomelnic al „mucenicilor neamului românesc”, considera că el trebuie așezat alături de „cei schingiuiți pe roata de la Alba Iulia”. El trebuie așezat alături de cei „căzuți în crunta învolburare a sacrificiilor eroice din Ardealul anilor 1848-1849, deoarece Constantin Romanu și-a sacrificat tinerețea, sângele eroului mucenic fiind vărsat în țărâna drumului de la Sângeorgiu”, „Ai reușit”, spunea istoricul Ioan Lupaș, adresându-se lui Silviu Dragomir, „să faci un act de dreptate istorică, reinviind din pulberea uitării figura acestui dascăl-erou și mucenic. El este printre cei care au sporit cu sângele lor sămânța creștinismului, luptător pentru dezrobirea românilor ardeleni. Alături de Avram Iancu, Ion Buteanu, icoana zugrăvită a lui Constantin Romanu face parte din galeria luptătorilor anilor înviforați 1848-1849, care au cerut românimii ardeleni atâtea sacrificii de sange”. Romanu-Vivu a fost neclintit în slujba adevărului istoric, potrivit cuvintelor biblice: „Până la moarte te luptă pentru adevăr, și Domnul Dumnezeu se va lupta pentru tine”. Totul, „în râvna nobilă de a iubi trecutul, înțelegerea prezentului și a credinței în viitorul patriei întregite”, ca „ostas al adevărului etern biruitor”!

Luptele de la Ațintiș, Cecălaca și intrarea în Cetatea din Tîrgu-Mureș

Valentin- Constantin BRETFELEAN

1. Situația generală premergătoare luptelor de la Cecălaca și Ațintiș

După înăbușirea revoluției din Țara Românească, pe care a servit-o cu atâta devotament, Constantin Romanu s-a reîntors din nou în Transilvania, unde între timp, situația se schimbase ca urmare a ridicării revoluționare maghiare împotriva imperiului habsburgic. În acel timp, în fruntea Comitetului Național Român, cu sediul la Sibiu, se afla vajnicul luptător pentru cauza poporului român, Simion Bărnuțiu, care după cum arată istoricul Silviu Dragomir: „a avut meritul că a știut să canalizeze răzvrătirea într-o luptă nobilă pentru libertatea națională”. Așa după cum se știe, Comitetul Național Român a împărțit teritoriul locuit de români în 15 prefecturi, în care s-au organizat legiuni, în fruntea cărora au fost numiți prefecți din rândul celor mai entuziaști tineri, care dovediseră prin faptele lor devotament și abnegație pentru cauza revoluției. Între aceștia se afla și Constantin Romanu, care la 18 octombrie 1848 a fost numit de Comitetul Național Român printr-un decret, prefect al ținutului Mureșul de Sus, cu sediul la Reghin, având misiunea de a organiza și conduce legiunea a XII-a română. Cu această ocazie își va lua supranumele de Vivu, ca și alți prefecți, printre care Axente Sever, Popovici Marțian etc, în semn de mândrie pentru originea poporului român.

Este de menționat faptul că el n-a plecat imediat la Reghin , pentru a prelua conducerea prefecturii sale, deoarece acolo se aflau, deja unități ale regimentului II de grăniceri români, sub comanda colonelului Carol Urban, ci s-a oprit la confluența Mureșului cu Tîrnava, unde și-a organizat o legiune de 1500 oameni, recrutați din satele din jur și va acționa cu aceasta în teritoriul dintre Mureș și Tîrnave, cel mai amenințat de forțele nobiliare.

2. Luptele de la Ațintiș și Cecălaca

La sfatul ofițerilor imperiali Constantin Romanu-Vivu își așează mai întâiu tabăra la Mihalt, apoi la Cecălaca și Ațintiș, în vreme ce Axente străjuia pe malul drept al Mureșului, la Sân-Crai și Ciumbrud, iar prefectul Micaș ocupase un post mai avansat la Iernut, în inima Câmpiei. Rolul prefectului Romanul, care-și zice de acum Vivul, apare luminos în toată această vânzolare care a însemnat botezul de sânge al libertății noastre.

Prefectul Constantin Romanu- Vivu dându-și seama de pericolul ce-l reprezentau săcuii din regiunea Tg. Mureșului, ce se pregăteau să atace pe revoluționarii români și sașii de pe linia Mediaș, Blaj, Aiud, pentru a se unii cu revoluționarii unguri din inima Ardealului, Clujului și Alba Iulia, își organizează o legiune de 1500 de ostași, din satele de la împreunarea Târnavei cu Mureșul, pentru a stăvili invazia secuiască.

În fruntea acestei Legiuni, care se sporia mereu, Constantin Romanu-Vivu a plecat să înfrunte bandele secuiești care se revăsaseră ca un puhoi pustiitor și ucigător peste satele românești din josul Tg.-Mureșului.

„La Ațintiș și Cecălaca fură isbiți la 31 Octomvrie de legiunea lui Roman. De astădată gloatele române smulseră învingerea completă și Săcuii decimați , s-au retras în plină debandă . În zadar încercă atunci contele Lazar în trei zile consecutive , să rupă cordonul de fier și să-și facă trecătoare peste Mureș . Toate atacurile fură înecate în sânge și unul după altul , trei poduri bătute în pripă , fură distruse de legionari. În 3 Noemvrie întreaga coloană a Secuilor se retrăgea în fugă spre Iernut și Târgu-Mureșului , lăsând în mâna Românilor o imensă pradă , tot rodul jafurilor barbare , în 5 Noemvrie , când gloatele de pe Târnavă Mică de sub conducerea tribunilor Bianu și Nicolae Pop , sprijinite de către câteva detașamente de soldați regulați , reunite cu legiunea a XII-a , îi înconjură la Iernut și Cuci , brigade săcuiască fu coplețit distrusă , husarii lor , împreună cu căpitanul Punkosdy , fură luați prizonieri , iar comisarul guvernului abia isbuti sa se strecoare la Târgul-Mureșului și de acolo spre secuime”.

Bine înarmate, cu puști și arme militare, bandele dușmane distrugau cu violență smeritele rezistențe ce le ridicară români. Mulți români pieriră, mulți tineri, multe nădejdi.

Rând pe rând sunt distruse rezistențele românești de la Sân-Paul, de la Cipău și Șăulia, legiunea lui Florian Micaș de la Iernut.

„Legionarii, cari n-au căzut de plumbul dușman, fură cu toții spânzurați a doua zi, și a rămas de pomină cinismul, cu care opt zile dearându-l, comisarul guvernului, contele Gheorghe Apor, se plimba, printre șirul de furci, cu pipa aprinsă în gură, pentru a se desfăta de priveliștea fioroasă”.

Astfel și-a început cariera de prefect Constantin Romanu-Vivu.

D-l Silviu Dragomir citează mai multe rapoarte ale prefectului Constantin Romanu-Vivu înaintate comitetului de la Sibiu, în care se plângea, în ton tăios, împotriva batjocurilor și neplăcerilor pe care i-le făceau ofițerii locotenent-colonelului Urban, care comanda regiunea Reghinului săsesc.

În urma stăruințelor și acțiunilor neobosite ale prefectului Legiunii a XII-a, întreaga regiune era acum pacificată, și singurele forțe înarmate erau cetele române și trupele imperial. În urma acestei activități eroice, fruct al minunatului său talent de organizator și a tenacității sale, Constantin Romanu-Vivu, în fruntea legiunii sale, se îndreaptă, către sfârșitul lunii Decembrie, spre Târgu-Mureș.

Jertfele românești nu fuseseră destul de scumpe, sânge românesc trebuia să mai curgă, lacrimi să mai întristeze ochii, soarta amânând cu încă 70 de ani realizarea visurilor românești. Biruințele lui Constantin Romanu-Vivu au trebuit să se plece în fața urgiei maghiare ce venea cotropitoare de către Cluj.

Dar, după cum cu multă dreptate exclamă d-l Silviu Dragomir, „Ungurii n-au înțeles nici măcar odată, în cursul luptelor secular, să răspundă cu noblețemarilor antagoniști, răsăriți din sânul poporului roman”. După cum s-au purtat în mod criminal cu Mihai Viteazul, cu Mitropolitul Sava Brancovici, cu Horia, Cloșca și Crișan, cu prefectul Ioan Buteanu mai apoi, tot așa și-au mânjit mâinile și cu sângele de erou a lui Constantin Romanu-Vivu.

3. Replierea lui Constantin Romanu-Vivu în zona Reghin – Teaca și intrarea în Cetatea Tg.-Mureșului

În răstimpul acesta comitetul națiunii române se silea din răspuțeri să organizeze toate regiunile românești din Ardeal. După ce ungerii au fost înfrânți aproape pretutindenea și ultimele resturi de armată organizată se refugiau, prin pasul de la Ciucea spre Ungaria, prefectii noștri aveau răgaz să se instaleze definitiv, asumându-și după o prealabilă înțelegere cu comandantul armatei imperiale, toată jurisdicția civilă. Constantin Romanul plecă deasemenea în prefectura de la Reghin, care îi fusese destinată de la început. În 22 Noemvrie sosi la Teaca, unde făcu un popas mai îndelungat. Se abātu apoi la Pintic, în satul copilăriei sale, la casa părintelui Ștefan Moldovanu. În serile de toamnă târzie, nepot și unchiu, vor fi țesut împreună visurile de mărire ale neamului și vor fi pus la cale organizarea prefecturii și a legiunii. În 20 Noemvrie el recomandă comitetului de comisar civil pe fostul pretore Gavril Dorgo și pe advocații români Ioan Pop Maier, Teodor Pop, Mihai Orbonaș și Ioan Bardoși, iar pentru comunele săsești pe G. Miller funcționar la poșta din Teaca. Comisarilor li s-a repartizat câte un district pentru a-l administra și li s-au dat instrucții detaliate. Comitetul național a confirmat alegerea acestor comisari și a numit de viceprefect pe preotul Ștefan Moldovan. Cât privește legiunea a XII-a, Romanul a reorganizat-o complet, trimițând acasă pe oamenii recrutați la Blaj și la Ațintiș și înrolând tineri și bătrâni din prefectura sa. Contingentul legionarilor atinse și aici în curând cifra de trei mii, pe care îi așează în tabără la Teaca, pentru a le face instrucția militară. Celor 104 sate din prefectură le împărți în nouă tribunate, numind tribuni tot oameni tineri și însuflețiți, dintre care cei mai mulți au plătit cu viața lor această glorie. Comunele care formau prefectura, nici pe jumătate nu erau românești, deoarece pe cursul de jos al Mureșului și spre sud-est începe teritoriul etnic al secuilor, iar între Reghin și Teaca se mai găsesc mici insule de populație săsească. Împrejurarea aceasta l-a determinat deasemenea pe Romanul să-și pregătească de atac legiunea, de îndată ce s-ar ivi

vreo primejdie. Săcuii din prefectură erau, ce-i drept , dezarmați , dar prin munți vagabondau încă cete răzlețe, așteptând momentul potrivit pentru a se reface, iar pe malul stâng al Mureșului un șir întreg de comune săcuești au rămas rebele, sfidând pe români. Romanul hotărâ să-i dezarmeze, să tragă o linie de apărare contra lor și să asigure astfel pe deplin pacea în cuprinsul prefecturii sale. „Să tremure Săcuiul și Ungurul de Români, că noi destul am tremurat 500 de ani”, exclamă el într-un raport redactat atunci. În 8 Decembrie el făcu cel dintâiu raport, apoi în 4 și 13 Decembrie 1848 se plânse din nou comitetului național cerând să facă intervențiile convenite, pentru ca să se curme arestările tribunilor și batjocorirea legiunii sale. În rapoartele către comitet, Romanul desvălea fără de ocol perfidia ofițerilor împărătești, îi bănuia de complicitate cu ungurii și își exprima temerea de contrarevoluție, care se înscena în dosul unor atitudini atât de îndoielnice. Comitetul din Sibiu firește că nu era în măsură a-și îngădui asemenea limbaj, ci îndeamnă pe prefectul de la Reghin să reia relațiile cu locotenentul- colonel Urban și să caute a se înțelege cu ofițerii împărătești. „Deci, să ne ferim fraților, a arunca suspiciuni neadevărate asupra comandanților, cu atât mai puțin să vorbim de contrarevoluțiune, ca să nu cadă cineva în cel mai învederat pericol. Să fiți încredințați că înaltul general- comando voiește binele națiunii noastre și că iarăș comitetul priveghează cu neadormire asupra tuturor stadiilor, în care suntem. Să mai răbdăm până vom ajunge la port”.

În jumătatea a doua a lunii Decembrie, Romanul a plecat cu legiunea sa la Reghin și pe urmă la Ghurghiu, ca să dezarmeze pe săcui, iar între 19 și 23 Decembrie a făcut o expediție pe cursul de sus al Mureșului cu acelaș scop. În ajunul Crăciunului sosi cu întreaga legiune înaintea Târgu-Mureșului, cerând sa fie lăsat a intra în oraș. Metropola secuimii fu voită a-i deschide porțile și a privi cum defilează tinerii legionari, cu plete lungi, în costumele lor pitorești. Era supremul gest de mândrie,cu care iobagii de altădată sfidau privirile încruntate ale ungurilor și o nobilă satisfacție pentru prefectul Constatin Romanul și pentru tribunii săi.

Bibliografie

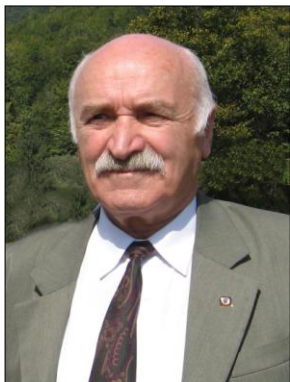
1. Netea Vasile, „Constantin Romanu-Vivu”, Editura Nico, Tîrgu-Mureș, 2011;
2. Dragomir Silviu, „Avram Iancu”, Editura Minerva, București, 1988;
3. Opreș Gh. Ilarie , „Sângeorgiu de Mureș”, Editura Pax-Historica, Tîrgu-Mureș , 1999;
4. Netea Vasile, „Constantin Romanu- Vivu- Prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-1849” , Editura Societății Tinerimii Române „Constantin Romanu-Vivu”, Tîrgu-Mureș, 1937;
5. Moldovan Liviu și Pop Ioan, „File de istorie IV – Viața și activitatea lui Constantin Romanu-Vivu” , Editura Muzeul de Istorie Bistrița, 1976;
6. Dragomir Silviu „, Profesorul Ardelean Constantin Romanul Vivu” , Editura Cultura Națională, București, 1929.

Monumentul eroilor din Revoluția de la 1848 din Miheșu de Câmpie, județul Mureș, Dealul Gării (2012)

Constantin Romanu-Vivu în scrierile istoricului Vasile Netea

Dimitrie POPTĂMAȘ

Încă din anii de tinerețe tânărul învățător Vasile Netea își formează un cult pentru Constantin Romanu-Vivu. Era idealul tânărului care își dorea să devină util societății, profesia sa oferindu-i multiple forme de manifestare prin educația școlară și mai ales prin educația permanentă în rândurile adulților, prezența sa la activitățile politice și culturale. Temeinicele cunoștințe asimilate în școlile mureșene de bună calitate, contactele sale cu aleasa lume intelectuală mureșeană îi deschide noi și noi orizonturi ale cunoașterii cu precădere a istoriei neamului, a literaturii și folclorului în strânsă legătură cu contactele pe care le are în activitățile de culturalizare și emancipare a mureșenilor. Era un formator în adevăratul sens al cuvântului. Avea ca modele pe reprezentanții luminilor ardeleni, Petru Maior acela care în lunga sa carieră de paroh al Reghinului și protopop al Gurghiului, dar și dascăl și organizator al învățământului școlar confesional românesc, aduna copiii aflați cu animalele la păscut și le citea cărți iar apoi îi asculta despre cele citite, ori Gheorghe Șincai care în tinerețile sale ca student teolog la Propaganda Fide din Roma aduna date privitoare la istoria românilor, reîntors acasă a înființat numeroase școli românești și a tradus cărți de învățătură, a elaborat inegalabila carte a neamului *Cronica Românilor*. Acestor modele urmau să li se alăture marile spirite de luptă și sacrificiu de la 1848, ardeleni care și-au sacrificat toate puterile pentru a curma pentru totdeauna starea de națiune tolerată a românilor din Transilvania, desființarea iobăgiei, promovarea principiilor dreptății, libertății, egalității și frățietății între locuitorii Transilvaniei. Aceștia erau Avram Iancu,

Alexandru Papiu Ilarian, Simion Bărnuțiu etc. și nu în ultimul rând Constantin Romanu-Vivu, unul dintre „pionii ardeleni în istoria și cultura românească” - cum îi plăcea să le spună Vasile Netea - a cărui viață a fost jertfită pe altarul libertății noastre.

Despre Constantin Romanu-Vivu originar din acest areal al Câmpiei Mureșene nu se știau prea multe. Nici în zilele noastre viața sa nu este cunoscută îndeajuns. Mă gândesc la faptul că, atunci când s-a ridicat problema atribuirii unei străzi cu numele său în orașul în care a intrat triumfal la sfârșitul anului 1848, urmărit apoi de insurgenți, aici unde a fost întemnițat după reprimarea revoluției române și în apropierea locului în care a fost ucis în cel mai bestial mod, locuitorii orașului aveau prea puține cunoștințe. Această stare de lucruri era consecința lipsei de informație, atât din anii de școală cât și a lipsei unor cărți populare care să cultive niște modele demne de eroismul lor pentru a ne pregăti viitorul și aspirațiile de bunăstare și civilizație.

Cu toate acestea, despre Constantin Romanu-Vivu și eroismul său au scris în ale lor cărți, Alexandru Papiu Ilarian – *Istoria românilor din Dacia Superioară*, apărută la Viena, George Barițiu – *Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 de ani apărută la Sibiu*, devenite până în zilele noastre rarități, inaccesibile cititorului de rând și în special tineretului ca și puținele studii și articole risipite în presă. De o mare importanță sunt memoriile unor revoluționari între care trebuie să-l amintim pe Ioan Oros alias Rusu, Vasile Moldovan, ale preotului Ștefan Branea, care de asemenea erau risipite în presa vremii. Destrămarea Monarhiei Austro-Ungare a pus capăt regimului dualist caracterizat prin suprimarea drepturilor și libertăților românilor, aplicarea politicii de deznaționalizare prin desființarea învățământului românesc de stat, maghiarizarea numelor etc. A urmat apoi ziua cea mare când Transilvania s-a unit pentru totdeauna cu România. A sosit timpul reconsiderării istoriei, oamenilor și faptelor într-o Românie comună așa cum și-a dorit-o Constantin Romanu-Vivu surprins în acei ani tulburi la București încadrat în evenimentele revoluționare fapt confirmat și de o stampă care îl înfățișează ca stegar într-un grup de revoluționari într-o manifestație în care se cerea anularea Regulamentului Organic, așa cum ne-a lăsat istoria atâtea modele

de activitate comună în decursul timpului.

Acum a sosit momentul să ne scriem istoria. Înainte ca Vasile Netea să se aplece asupra vieții și activității lui Constantin Romanu-Vivu l-a avut ca precursor și mentor spiritual pe Silviu Dragomir, acel mare istoric care ne-a lăsat cinci volume masive de documente privitoare la revoluția română din 1848/1849 din Transilvania. El este și autorul unei monografii despre Avram Iancu. Discursul său rostit la primirea în Academia Română se va intitula, *Un precursor al unității naționale: profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu*, discurs rostit la 23 mai 1929 cu răspuns al istoricului Ioan Lupaș. Este primul care a avut acces la actele și scrisorile privitoare la revoluția română în Arhivele Mikó și Kövari din Cluj, cele existente la Târgu-Mureș și în arhivele Csány de la Arad. Apărut sub auspiciile Academiei Române, discursul ajunge la biblioteca orașului din Târgu-Mureș prin strădania lui Aurel Filimon care la rândul său a avut contribuții importante la viața și activitatea lui Constantin Romanu-Vivu. Aici a avut acces la discursul său și Vasile Netea care va fi impresionat de lectura studiului, mai mult decât atât, va aprofunda cercetările asupra eroului-martir.

Primul articol a lui Vasile Netea care îl aduce pe Constantin Romanu-Vivu în memoria mureșenilor este elaborat în anii când era învățător și când era pătruns de elanul tineresc. În deceniul al patrulea spiritul său predomina asupra întregii activități culturale, publicistice și politice locale. Anul 1933 este generos pentru pedagogii mureșeni când apare o publicație a Asociației Învățătorilor Români sugestiv intitulată *Progres și cultură*. Era o revistă pedagogică, culturală și literară la care colaborau cele mai alese spirite ale județului alături de numeroși scriitori, publiciști și pedagogi din întreaga țară. Aici își pune în aplicare unul din planurile sale, acela de a publica portrete ale unor oameni de seamă din județul Mureș, pe atunci un pic mai întins decât în zilele noastre. L-a avut ca mentor și colaborator pe vestitul medic, dr. Eugen Nicoară din Reghin, președintele Despărțământului Reghin al Astreii, împreună cu care a semnat acele portrete creionate în revistă la rubrica *Figuri mureșene* ale cărui șir se deschide cu Petru Maior, continuă cu Gheorghe Șincai, Alexandru Papiu Ilarian căruia îi urmează Constantin Romanu-Vivu, apoi Baronul Vasile

Pop, Virgil Onițiu și Nicolae Petra Petrescu –Moșul. Astăzi este greu de stabilit care este contribuția fiecăruia la elaborarea articolelor mai ales că ambii autori mai repetă această practică. Încercarea de a găsi inegalități între medic și pedagog așa cum încearcă uni să o facă, nu este plauzibilă. Ambii aveau o temeinică cultură, trăsătură specifică intelectualilor de atunci. La Vasile Netea cunoștințele făceau parte din formația sa intelectuală iar despre Eugen Nicoară nu trebuie să uităm că a elaborat o carte –este adevărat că e de specialitate medicală – care a fost încununată de premiul Academiei Române, a fost un pasionat culegător de folclor având deschise pentru publicare paginile Calendarelor Asociațiunii, piese pe care le valorifică mai târziu împreună tot cu Vasile Netea în volumul *Murăș, Murăș, apă lină...*

Pentru că amândoi erau implicați în activitățile culturale ale Astei aceste portrete au apărut într-o cărțuie de buzunar sub egida, „Astra” Despărțământul Reghin, în Editura revistei „Progres și cultură”, în anul 1933 sub semnătura autorilor. Atât formatul cât și accesibilitatea textelor au condus la epuizarea cât se poate de repede a tirajului. Interesul mare pentru cunoașterea personalităților locului în special al tineretului îl obligă pe Vasile Netea să revină asupra subiectului, pentru că *„Fericit este locul unde au luptat trăind și unde au murit jertfindu-se astfel de bărbați,* – scria Vasile Netea în Introducerea la Figuri mureșene – *căci binecuvântarea cerească s-a arătat acolo și mândria sfântă încununează numele acestui loc.*

Existența Societății Tinerimea Română din Reghin și jur, elanul unor tineri grupați în această rodnică formație, a căror scop era revigorarea Astei prin muncă dezinteresată remarcăți prin creațiile literare, conferințe, ridicarea de troițe, biserici și școli, biblioteci mobilizează și mai mult tineretul în activități. Vasile Netea reia cercetările asupra articolului despre Constantin Romanu-Vivu, nume care devine emblematic pentru Societate, la conducerea căreia s-au perindat medicul dr. Vasile Nicolescu, Iuliu Serbănescu și Em. I. Cocoș acesta din urmă stingându-se prematur din viață. La Târgu-Mureș ajunge președinte a Societății „Tinerimea Română” dr. Emil Nuțiu, în timpul căruia s-a luat hotărârea de a-și lua ca patron spiritual pe Constantin Romanu-Vivu, *„Fruntaș al vieții noastre intelectuale din timpul lui Avram Iancu, a știut să se*

transforme și în conducător de gloate care cereau dreptate și dezrobire. Întruchipează în el vigoarea românismului luptând pentru neamul său prin vorbă, scris și armă, căzând străpuns mișelește de dușmanii săi". Regândită de către Vasile Netea, spre deosebire de acel articol biografic, cartea oferă un studiu pentru tineret care acum avea misiunea să apere și să consolideze moștenirea înaintașilor. Pentru aceea cartea se deschide cu un îndemn intitulat *Tineretea în istoria românească* care oferă cele mai reprezentative modele și exemple de oameni care s-au sacrificat pentru ca „țara să fie țară” să fim liberi și îndestulați în tot ce înseamnă trai cultură și civilizație. Autorul aprecia în îndemnul său că, *„Punând în mâna tinerimii mureșene o carte scrisă după cele mai bune izvoare istorice, într-o lumină în care vitejia și credința se vor contura cu fermitate, credem că vom izbuti să creăm pentru fiecare tânăr care își iubeste neamul cu putere și hotărâre, un simbol din viața și mucenicia lui Constantin Romanu-Vivu*". Studiul său este completat cu noi izvoare dobândite din arhive și biblioteci ca și din alte mărturii edite. Și această lucrare a devenit o raritate, motiv pentru care Ilarie Gheorghe Opreș un împătimit al păstrării memoriei eroului-martir, pasiune moștenita de la tatăl său sângeorgianul Gheorghe Opreș, restituie ambele lucrări anastatic, publicului interesat de cunoaștere.

Lucrurile nu se opresc aici. Aprofundarea vieții și activității lui Constantin Romanu-Vivu este reluată de Vasile Netea în anii de restriște ai refugiului la București, unde a plecat în anul 1940, cu Transilvania în suflet. Contactul cu marile spirite ale culturii române, interesul pentru finalizarea studiilor ofertata bibliotecilor și arhivelor, programele și întâlnirile de la Căminul Refugiaților Ardeleni „Avram Iancu”, îi vor deschide noi orizonturi de cercetare, îndeplinindu-și totodată și obligațiile care îi reveneau ca reporter pe frontul de rășărit. Împreună cu tinerii intelectuali refugiați, alimentau nădejdea ardelenilor care forțați de împrejurări și-au părăsit vetrele dându-le speranța reîntoarcerii lor acasă revărsând numeroase articole în presa din București și din Țară, conferințe și programe artistice întărind astfel moralul acelor oameni.

În aceste condiții de deplinătate studiului său despre Constantin Romanu-Vivu, care va fi înserat în volumul „De la Petru

Maior la Octavian Goga”, volum apărut în plină maturitate de creație, care va fi încununat de premiul Academiei Române. Acest volum reprezenta un secol de zburcun, eforturi și jertfe pe parcursul a 100 de ani de la apariția *Istoriei pentru începutul românilor în Dachia* care „dădea întregului nostru neam un ideal și o treaptă de mare urcuș” și apariția volumului de *Poezii* a lui Octavian Goga, poetul pătimirii noastre, „cartea ce avea să înfloare și să înalțe sufletele neamului”. La mijlocul acestor extreme în vâlvătaia dintre întuneric și lumină s-a situat Constantin Romanu-Vivu.

La rândul ei și acest studiu a fost restituit publicului mureșean ca făcând parte din patrimoniul național și totodată din așa zisa bibliografie locală. Numele și faptele sale trebuie să ne întărească și să ne alimenteze nădejzile!

Corespondența dintre Constantin Romanu Vivu, A. C. Golescu și Nicolae Bălcescu

Simion BUI

Marele revoluționar Constantin Romanu Vivu a trecut peste munți în urma eliminării de la Seminarul din Blaj. Eliminarea provocată de conflictualitatea dintre episcopul Lemenz și Simion Bărnuțiu. În București, Constantin Romanu-Vivu s-a angajat ca profesor la pensionul Schewitz.

Aici a luat contact cu marii revoluționari din Țara Românească, fiind prieten foarte bun cu Nicolae Bălcescu și cu frații Golescu. În timpul petrecut la București, Constantin Romanu-Vivu și-a făcut importante relații bucurându-se de distinse aprecieri în societatea bucureșteană.

Revenit în Transilvania, participă activ la începutul revoluției. La Blaj, în mai 1848, Constantin Roman-Vivu a fost ales membru în Comitetul Național Român de la Sibiu alături de unchiul său, Ștefan Moldovan.

În interiorul acestui comitet, Constantin Roman Vivu a desfășurat o intensă și fructuoasă activitate. El a fost alături de Simion Bărnuțiu și Alexandru Papiu Ilarian, unul dintre inițiatorii unei înțelegeri cu sașii pentru a face un corp comun împotriva ungarilor. În ceea ce privește corespondența marelui revoluționar ardelean, avem trei scrisori păstrate: una trimisă lui A. C. Golescu și două trimise lui Nicolae Bălcescu.

Prima scrisoare trimisă la Sibiu, la 25 iunie 1848, adresată lui A. C. Golescu, este în fond o proclamație către „frații de peste Carpați”. Din acest document reiese concepția politică a lui Constantin Roman Vivu.

La început, Constantin Roman Vivu susține faptul că soarta

românilor din Transilvania este strâns legată de cea a celor din principate: „După cum stăm noi acești de dincoace de Carpați, toată mântuirea românilor atârână de la unitatea și bunăstarea principatelor.”

Poporul român din Transilvania are ca dușman de secole, pe unguri, care nu doresc drepturi politice pentru români. Românii din Transilvania, pe lângă lipsa drepturilor politice, se zbat într-o mare sărăcie. În concepția lui Constantin Roman Vivu, salvarea neamului românesc nu poate veni decât de la unitatea națională: „Toți ne strigă că vrem să formăm o Dacie, pentru ce să mai ascundem pisica în sac? Trebuie deșteptată Europa, că numai prin ridicarea Daciei se poate împiedica panslovismul precum l-a împiedicat de sute de ani.” Ungurii vor să maghiarizeze pe românii din Transilvania iar, împăratul denumit de către Constantin Roman Vivu drept „turtă dulce”, nu a luat nici o măsură pentru îndepărtarea acestui lucru. Românii nu ar trebui să se încreadă în promisiunile Curții Imperiale de la Viena, fiindcă în cele din urmă o să primească „ministerul cel măgăresc”. Spre sfârșitul scrisorii, Constantin Romanu-Vivu repeat deviza momentului respectiv și cere fonduri pentru activitatea revoluționară.

El susține faptul că dacă revoluția din Transilvania va fi înfrântă, se va refugia dincolo de Carpați sau în Bucovina, unde să poată tipări după bunul său plac. Scrisoarea se termină cu două postscriptumuri. În primul, Constantin Roman Vivu cere să i se trimită un Regulament militar pe care-l va folosi la formarea gărzii naționale românești.

În al doilea post scriptum, acesta cere gazetarilor de peste Carpați să nu mai scrie Romania, ci România. Roman Vivu susține faptul că Parlamentul de la Frankfurt i-a atenționat pe ruși să nu intre în Principate, în caz contrar vor avea război cu Germania.

A doua scrisoare, adresată lui Bălcescu, este trimisă din Țara Românească unde, Constantin Roman Vivu era comisar de propaganda. „Frate Bălcescule – spunea Constantin Roman Vivu – mă grăbesc a pleca la plasă, ca să adun oameni pe poimâine seară.” Îl anunța pe Bălcescu că îi va trimite pe Pușcașu, Ionescu și Maniu în Transilvania și are nevoie de fonduri. În același timp, îl și roagă să-i primească pe tinerii revoluționari Pumnul, Buteanu și Marinescu

care veneau din Transilvania.

A doua scrisoare trimisă tot lui Bălcescu, datează din 25 iulie 1848 și prin ea, Constantin Roman Vivu îl anunță că este bolnav și că stă în pat. Constantin Roman Vivu își oferă serviciile către Guvernul Provizoriu și se obligă să se ocupe de corespondența românilor pentru a afla starea de lucruri prin Principate. În același timp, el se putea ocupa și de redactarea gazetei „Învățătorul poporului”. Îi transmite prin această scrisoare salutări generalului Christian Tell.

Mersul evenimentelor în ceea ce privește viața lui Constantin Roman Vivu, se cunosc: prefect al Legiunii XII-a, luptele din Transilvania, sfârșitul lui de martir și erou.

Credem că aceste modeste rânduri întregesc marea personalitate a eroului și conturează o epocă plină de luptă, nădejde și dramatism.

Bibliografie:

1. Vasile Netea, *Constantin Roman Vivu, prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-1849*, Târgu-Mureș, Editura Societății Tinerimii Române „Constantin Romanu-Vivu”, 1937.

2. Liviu Moldovan, Ioan Pop, *Viața și activitatea lui Constantin Romanu-Vivu. Noi documente*, în *File de istorie*, IV, Muzeul de Istorie, Bistrița, 1976.

3. Silviu Dragomir, *Un precursor al unității naționale – profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu*, Târgu-Mureș, Cultura Națională, București, 1929.

Constantin Romanu-Vivu în memoria mureșenilor

Ilarie Gh. OPRIȘ

Revoluționarul Constantin Romanu-Vivu s-a născut în satul Pintic, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud, la data de 13 mai 1821.

Constantin Romanu-Vivu, unul dintre conducătorii Revoluției române din Transilvania -din 1848-1849- a fost numit Prefect al Legiunii a XII-a Mureșul de Sus în ziua de 18 octombrie 1848. Înfocat purtător al ideii de unire a țărilor române într-un singur stat național, influențat în întreaga sa

activitate de ideile revoluționare ale lui Nicolae Bălcescu, s-a dovedit un bun conducător militar și un bun organizator al Prefecturii, care cuprindea 104 sate împărțite în noua tribunatate. A militat, ca și Nicolae Bălcescu, pentru buna înțelegere între români și unguri, fapt dovedit și prin Proclamația către locuitorii maghiari din Valea Mureșului, datat 14 decembrie 1848, Ercea, din care cităm: „*Noi românii, anume, nu dorim să domnim asupra niciunei națiuni, scopul nostru nu este de a-i oprima limba, naționalitatea, religia, sau a le știrbii, ci cu cuvenită fraternitate, cu toată lumea în egalitate de drepturi, și suportăm în mod comun sarcinile. Pe această bază întindem mâna frățească tuturor concetățenilor acestei țări și cerem și pretindem să înceteze vărsările de sânge, jafurile, să înceteze imediat atacurile asupra tovarășilor noștri și să ne dăm osteneala sub aripile păcii liniștite, acordate de Majestatea Sa, să trăim o adevărată viață frățească, în dragoste părintească și egalitate în drepturi.*”

Desfășurarea evenimentelor revoluționare de la sfârșitul anului 1848 și începutul anului 1849 îl obligă pe Constantin Romanu-Vivu să se retragă în munți, în apropiere de Toplița. La 20 ianuarie 1849, în timp ce se poposea în satul Gudea, comuna Stânceni,

în casa tribunului Kotai, împreună cu viceprefectul Ștefan Moldovan și câțiva tribuni credincioși lui, au fost atacați și prinși. Odată cu Constantin Romanu-Vivu au fost arestați viceprefectul Ștefan Moldovan, tribunii Ioan Maior, Fulea și Ioan Nastea. Tot atunci a fost confiscată întreaga arhivă a Legiunii a XII-a a Mureșului de Sus. După arestare au fost duși la Târgu-Mureș unde în mai multe ședințe ale Curții Marțiale au fost interogați, dar organele judiciare nu au găsit nimic compromițător în activitatea lor de conducători ai noii administrații românești. Toate documentele și corespondența din arhiva Legiunii a XII-a au plecat în favoarea lor.

La începutul lunii martie 1849, Constantin Romanu-Vivu împreună cu Ștefan Moldovan au fost legați într-un car și scoși la marginea comunei Sângeorgiu de Mureș, locul numit Căpâlna, unde au fost omorâți. După trei zile, trupurile lor au fost îngropate, de sângeorzeni, la locul suplicului.

Istoricul mureșean Vasile Netea scria, în anul 1933, în cartea „Figuri mureșene”, cap. IV, pag. 54, citez: *„Mormântul nici astăzi n-a fost edificat în piatră și asupra lui încă nu a fost așezat un monument. Această uitare e o rușine pe care viitorul și oamenii vor trebui să o îndrepte”*. Profesorul Vasile Netea a fost acela care a reînviat în memoria mureșenilor în anii '30 figura revoluționarului Constantin Romanu-Vivu; l-a convins pe primarul orașului Târgu-Mureș, dr. Emil A. Dandea să ridice un monument care a fost sfințit în ziua de 14 septembrie 1936, având scris pe o placă de marmură următorul text: *„Ridicatu-sa de către Primăria municipiului Târgu-Mureș acest monument la a XX-a aniversare a declarației Proclamației pentru întregire pe locul unde au fost martirizați și au fost omorâți în 1849 cei doi eroi din Pintic, Constantin Romanu-Vivu prefectul Legiunii a XII-a, protopop Ștefan Moldovan, viceprefect. A lor suferință și a sângelui jertfit au oțelit conștiința neamului din care a răsărit România liberă și mare de azi”*.

Monumentul a fost distrus de trupele de ocupație în toamna anului 1940.

În anul 1988, în ziua de 15 mai, s-au sfințit troița (sculptată de preotul ortodox Ioasub Marcoci din satul Bistra-Mureșului) și mormântul amenajat de un Comitet de inițiativă și parohia ortodoxă din Sângeorgiu de Mureș. Pe troiță este încrustat următorul text:

„Locul de jefă a revoluționarilor din 1848, Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a Mureșul de Sus și protopop Ștefan Moldovan, viceprefect”.

În perioada interbelică, presa a relatat despre personalitatea revoluționarului Constantin Romanu-Vivu ;

- N. Filimon „*Mormântul lui Constantin Romanu-Vivu*”, în revista „România Eroică”, nr. 1 din anul 1930.

- N. Filimon „*Cele petrecute în războiul contra insurgenților (1948-1949)*”, în revista „România Eroică”, nr. 3-4 din anul 1933.

- V. Netea, Eugen Nicoară „*Constantin Romanu-Vivu*”, în revista „Progres și Cultură”, nr. 2 din anul 1934.

- „*În amintirea lui Constantin Romanu-Vivu, fost prefect de Mureș, erou în luptele din 1848*”, în ziarul „Glasul Mureșului”, nr. 30 din 7 iulie 1935.

- Șara Alexandru „*Vasile Netea despre Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-49*”, în revista „Progres și Cultură”, nr. 7-8 din anul 1937.

Tot în perioada interbelică, personalitatea revoluționarului Constantin Romanu-Vivu a fost prezentată în cărți:

- Eugen Nicoară, Vasile Netea „*Figuri mureșene*”, Astra, Reghin, Editura Progres și Cultură, Târgu-Mureș, 1933.

- Vasile Netea „*Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-1849*”, Târgu-Mureș, 1937, Editura Societății Tinerimii Române „Constantin Romanu-Vivu”.

În orașul Târgu-Mureș, Școala Primară de Stat nr. 4 din Piața Sfântu Gheorghe, va purta numele revoluționarului Constantin Romanu-Vivu până în septembrie 1940. De asemenea, „Societatea Tinerimea Română Constantin Romanu-Vivu” din Târgu-Mureș, avându-l ca președinte pe dr. Emil Nuțiu și vicepreședinte pe Vasile Netea (1937), organizează pentru tinerii liberali mureșeni activități cultural-educative până în septembrie 1940. Banca Populară din Târgu-Mureș va purta numele revoluționarului Constantin Romanu-Vivu. Din anul 1932, Asociația Sportivă Comunală din Sângeorgiu de Mureș, afiliată la Federația Română de Fotbal Asociație, poartă numele lui Constantin Romanu-Vivu. Adunarea generală a cetățenilor din comuna Sângeorgiu de Mureș, din data de 18

decembrie 1938, hotărăște să dea denumire Căminului Cultural „Constantin Romanu-Vivu”, denumire reluată între anii 1945-1950.

În anul 1985, un grup de cetățeni din comuna Sângeorgiu de Mureș a luat inițiativa edificării unui bust al revoluționarului Constantin Romanu-Vivu în centrul satului, inițiativă însușită de Consiliul Popular al comunei prin Hotărârea nr. 1043 din mai 1985, primar fiind Ilarie Gh. Opriș, viceprimar Nicolae Chertes, secretar Lazăr Puni, iar președintele Comitetului de inițiativă a fost Tiberiu Șerban. La realizarea acestui monument au contribuit protopopiatele din județele: Bistrița-Năsăud, Alba și Mureș, datorită omului de cultură Gheorghe David, fiu al comunei Sângeorgiu de Mureș. Bustul a fost realizat de sculptorul mureșean Ion Vlasiu, iar la 15 septembrie 1989 a fost așezat pe soclu, în fața Școlii Generale din centrul satului Sângeorgiu de Mureș.

Din ianuarie 1992, Școala Generală din Sângeorgiu de Mureș a avut numele revoluționarului Constantin Romanu-Vivu, devenită ulterior Gimnaziul „Sfântu Gheorghe”

Ziarele mureșene „Steaua roșie”, „Cuvântul liber” și „Gazeta Reghinului”, au prezentat personalitatea revoluționarului Constantin Romanu-Vivu, publicând numeroase articole scrise de Șerban Melinte, Vasile Netea, George Olteanu, Traian Bosoancă, Tiberiu Șerban, Vasile T. Suci, Ioan Chioreanu, Valentin Borda, Ioan I. Costea, Ileana Sandu, Viorel Grama, Marin Șara, Ioan Ranca etc.

De asemenea, personalitatea revoluționarului și faptele lui Constantin Romanu-Vivu sunt prezentate în cărțile și revistele de istorie mureșene de către:

- Ioan Chioreanu, Ladislau Koczian, Valeriu Nițu, Grigore Ploșteanu „*Profiluri mureșene*”, vol. I, pag. 119-129, apărută în 1971, Târgu-Mureș.
- Ștefan Dănilă „*Istoria tricolorului de la Pintic*”, Marisia, XV-XVII, Târgu-Mureș, 1992.
- Ioan Ranca, Ilarie Gh. Opriș „*Satul Pintic- centru de iradiere a răscoalei pe câmpie*”, revista „Transilvania străbună”, nr. 2, februarie, 1991.
- Emilia A Opriș „*Cronica ilustrată*”, Casa de Editură „Mureș”, Târgu-Mureș, 1995.

• Ilarie Gh. Opriș „*Sângeorgiu de Mureș. 150 de ani de la revoluția din 1848-1849*”, Editura Pax-Historica, Târgu-Mureș, 1999.

Artiștii plastici mureșeni au fost preocupați să transpună în lucrările lor figura revoluționarului Constantin Romanu-Vivu. Astfel, Ion Vlasiu va realiza un bust în bronz pentru comuna Sângeorgiu de Mureș, un bust din ceramică a fost donat Liceului „Constantin Romanu-Vivu” din comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud, cu ocazia primirii numelui revoluționarului; sculptorul târgumureșean Ioan Grama realizează un bust din bronz pentru satul Pantic- locul de naștere a lui Constantin Romanu-Vivu; sculptorul Izsák Márton, tot din Târgu-Mureș, realizează o plachetă cu figura revoluționarului cu ocazia aniversării a 125 de ani de la Revoluția din 1848-1849; pictorul Gheorghe Opriș realizează un număr de 7 picturi de mari dimensiuni legate de faptele revoluționarului; graficianul Horea Epure Remus realizează un set de lucrări cu figura revoluționarului etc. De asemenea, în centrul municipiului Reghin, în anul 1994, s-a dezvelit bustul revoluționarului Constantin Romanu-Vivu, realizat în bronz de sculptorul Simion Moldovan. Editură Societății Tinerimii Române din Târgu-Mureș s-a numit „Constantin Romanu-Vivu”.

În municipiul Târgu-Mureș și în comuna Sângeorgiu de Mureș, câte o stradă poartă numele „Constantin Romanu-Vivu”.

În fiecare an, cu ocazia aniversării evenimentelor din 1848-1849, Muzeul Județean Mureș, Arhivele Naționale, Institutul de Cercetari Socio-Umane, „Gheorghe Șincai”, pomenesc numele și faptele de luptă ale revoluționarului Constantin Romanu-Vivu.

Deoarece până în prezent nu s-a scris o carte care să cuprindă toate documentele descoperite despre viața și activitatea revoluționară a lui Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a Mureșul de Sus, din Revoluția din 1848-1849, avem obligația morală și materială să sprijinim un asemenea demers.

Bibliografie:

1. Ștefan Moldovan „*Scrisori și acte privitoare la mișcarea revoluționară a românilor din Ardeal și Ungaria în 1848-1849*”. Anuarul de istorie IV , București, 1929, pag. 132.

2. Silviu Dragomir „*Un precursor al unității naționale, profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu*”, Academia Română, București, 1929.

3. Eugen Nicoară, Vasile Netea „*Figuri Mureșene*”, Editura revistei „Progres și cultură”, „Astra” Despărțământul Reghin, Târgu-Mureș, 1933.

4. Vasile Netea „*Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-49*”, Editura Societății Tinerimii Române „Constantin Romanu Vivu”, Târgu-Mureș, 1937.

5. Liviu Moldovan, Ioan Pop „*Viața și activitatea lui Constantin Romanu-Vivu*”, File de istorie, Muzeul de Istorie Bistrița, 1976, Bistrița, pag. 348-359.

Constantin Romanu-Vivu în pictură, sculptură și monumente

Vasile MUREȘAN

De-alungul timpului eroii au fost eternizați de faptele lor. Figura și faptele lor eroice au ajuns până la noi prin intermediul operelor de artă scrise, pictate sau sculptate.

Figura revoluționarului pașoptist, prefectul Legiunii a XII-a Mureșul de Sus, Constantin Romanu-Vivu, apare pentru prima oară în „*Diploma lui Avram Iancu*”, unde crăișorul munților apare în centrul tabloului, bust cu sabia în mâna stângă și cu cotul drept rezemat pe țeava unui tun de cireș legat cu cercuri de fier.

În colțul stâng interior Ion Buteanu, în colțul drept interior Petru Dobra, în colțul drept jos Nicolae Solomon și în cel stâng interior Simion Balint. În cele patru colțuri exterioare apar în stânga Vasile Turcu, în dreapta sus Constantin Romanu-Vivu, în stânga jos Alexandru Bătrâneau și în dreapta jos Ștefan Moldovan. În partea de jos în centru este scris în franceză „*Les defenseurs de la nationalite romaine en Transilvanie 1848-1849*”. Sub fiecare bust este trecut numele prefectului iar sub bustul crăișorului munților Iancu Avram.

Dacă privim cu atenție portretele și veșmintele vom constata că autorul lucrării *Barbu Iscovescu* a individualizat caracterele punând accentul pe monumentalitate și expresivitate. Cât despre Constantin Romanu-Vivu putem spune că era tânăr, drept, ferm cu fața prelungă, fruntea înaltă, ochii mari, sprâncene ușor arcuite, nasul subțire, buzele cărnoase unduite de un ușor zâmbet, urechile mici, o mustață bogată și o barbă dreptunghiulară de mărime mijlocie. Totul emană tinerețe, inteligență, visare și hotărâre.

O altă reprezentare a eroului în care este oglindit curajul și fermitatea, apare în acuarela lui *Kostache Petrescu*, unde Constantin Romanu-Vivu apare ca purtător al drapelului tricolor pe care era înscrisă deviza revoluționarilor de la 1848 „Dreptate,

Frăție”, într-un grup de manifestați în fața palatului administrativ din București, pentru a cere anularea Regulamentului Organic. În această lucrare, eroul este în primul rând, fără să-i pese de pericolul la care se expune, hotărât în idealurile lui. Lucrarea este color și vedem modul cum au fost îmbrăcați toți revoluționarii cu haine care erau specifice capitalelor europene unde au învățat.

Un alt portret care îl reprezintă pe prefectul Legiunii a XII-a Mureșul de Sus și membru în Comitetul Permanent de la Sibiu, Constantin Romanu-Vivu, este cel pictat de *Gheorghe Opriș*. Portretul păstrează aceleași caractere cu cele amintite mai sus, dar în plus face un gest elocvent cu mâna dreaptă care strânge mânerul sabiei în dreptul inimii și ochii privesc în depărtare la visul libertății.

Portretul realizat de pictorița clujeancă *Voichița Cecălăcean*, inspirat după grafica lui Barbu Iscovescu, are culoare, este expresiv, ferm, exprimă hotărâre și încrâncenare.

În anul 1936 la 14 septembrie târgumureșenii și sângeorzenii au inaugurat un frumos și impresionant monument, având pe cele patru laturi cruci și trepte sugerând înălțarea spirituală a neamului prin sacrificiu. Monumentul a fost ridicat în memoria prefectului Legiunii a XII-a Mureșul de Sus și subprefectului protopop Ștefan Moldovan omorâți mișelește de către unguri la marginea satului Sângeorgiu de Mureș. Scena crimei este și ea ilustrată de o lucrare a pictorului Gheorghe Opriș. Monumentul proiectat de arhitectul târgumureșean *Cornel Șildan* a fost distrus prin dinamitare în toamna anului 1940 de către ocupația hortistă.

Sculptorul *Ioasat Marcoci*, preot în satul Bistra Mureșului a realizat o frumoasă troiță ridicată la mormântul celor doi eroi Constantin Romasnu-Vivu și Ștefan Moldovan și sfințită în ziua de 15 mai 1988 de preotul paroh Ioan Hoța. Pe această troiță apar sculptate simbolul frânghiei, pomului vieții și al soarelui.

În anul 1985 în atelierul său de la Bistra Mureșului, maestrul *Ion Vlasiu* a conceput un bust monumental atât prin dimensiuni cât și prin proporții și prin forța emanată de tratarea în volume mari angulare, unde umbra și lumina se întâlnesc în muchii tăioase dând prin jocul lor și monumentalitate și forță. Totul este tratat monumental, făcut să trăiască și să vibreze puternic. Forța, hotărârea, determinarea și inteligența se oglindesc în portretul martirului. Volumele portretului cu fața oval alușită, cu fruntea înaltă, ochii mari adânci, nasul drept și ferm, gura și barba tratate în forme rectangulare nerotunjite neînmuiate dau senzația că sunt

cioplite în stâncă. Excepțională lecție de monumentalitate și expresivitate a unui monument. Pe soclu este textul explicativ „*Un precursor al unității naționale, profesor Constantin Romanu-Vivu, 1821-1849, prefectul Legiunii a XII-a, membru al Comitetului Național Român, martir al Revoluției Române din 1848*”. Bustul a fost dezvelit în ziua de 15 septembrie 1989 și sfințit la 1 decembrie 1990 de preotul paroh Petru Miron.

La aniversarea a 125 de ani de la Revoluția din 1848-1849, comemorată în anul 1973 în Palatul Culturii din Târgu-Mureș, sculptorul Izsák Márton a realizat o plachetă cu portretul eroului Constantin Romanu-Vivu deosebit de frumoasă și semnificativă.

Un alt bust a fost realizat și dezvelit în piața centrală din Reghin în anul 1994, de către sculptorul Iosif Constantin. Bustul este frumos modelat și vibrat pe suprafața sculpturală în manieră impresionistă dar din păcate îl reprezintă prea bătrân, iar revoluționarul Constantin Romanu-Vivu avea numai 29 de ani când a fost martirizat.

În satul Pantic, locul de naștere și de tinerețe a revoluționarului Constantin Romanu-Vivu a fost ridicat un frumos bust din bronz. Autorul sculptorului Ioan Grama, absolvent al Institutului de Arte Plastice din Cluj-Napoca, care realizează o lucrare de excepție în care se oglindesc atât tinerețea cât și inteligența, forța și fermitatea eroului. În realizarea acestui bust se vede atât „lecția Vlasiu” prin angularitatea formelor cât și „lecția Romul Ladea” prin contur și proporții, iar decupajul bustului ne amintește de „Martirii” lui Mircea Spătaru. Artistul Ioan Grama reușește să realizeze o sculptură de forță, expresivă atât ca personaj dar și ca formă și modelaj.

Monumentul lui Constantin Romanu –Vivu dezvelit în ziua de 14 septembrie 1936 și distrus prin dinamitare de trupele hortiste în anul 1940. Pictura artistului Ioan Rusu reconstituie monumentul azi dispărut. În tabloul său pictorul așează în centru monumentul sub semnul crucii care apare pe toate fețele stâlpului central. Începând de la nivelul solului ca o continuare a treptelor de bază a monumentului acesta se continuă în urcare spre un ideal măreț. În fundal se vede satul Sângeorghiu de Mureș, totul pe fondul tricolor vibrat al pământului însângerat.

Încă odată menționăm și subliniem că faptele mari ale martirilor i-au așezat pe eroii între sfinții neamului și au fost immortalizați prin operele artiștilor contemporani cu ei dar și de către artiștii contemporani cu noi.

În amintirea lui Constantin Romanu-Vivu fost prefect de Mureș.

Erou mort în luptele din 1848

„Astra” – Reghin ridică, în amintirea Eroului tribun, Constantin Romanu-Vivu, o troiță românească în comuna Pintic, de lângă Teaca, unde s-a născut fostul prefect de Mureș, bravul căpitan revoluționar, care a înroșit istoria cu luptele lui și cu sângele său generos, în 1848, când sufletul românesc alături de Avram Iancu și Simion Bărnuțiu, a încercat cu vitejie să sfarme lanțurile robiei milenare și să cucerească dreptatea și libertatea românilor.

Din negura vremurilor uitate evocăm profetica lui figură, ca să servească îndreptar generațiilor de astăzi, prin suferințele sale năprasnice, prin luptele sale vijelioase și prin sacrificiile sale eroice, aduse cu îndârjire pe altarul sfânt al eliberării noastre.

În anul 1821, pe versantul de răsărit al Carpaților, să stingea, ucis mișelește, trupul de martir a lui Tudor Vladimirescu, vajnicul erou, care – mânt de virtuțile strămoșești – a chemat la o vijelioasă vâltoare, toată suflarea românească să-și croiască un drum nou în istorie, prin bravură și prin libertate. Dar nu numai trupul lui Tudor se stingea! Sufletul lui nemuritor de viteaz, a prins viață nouă, în același an, dincoace de Carpați, în Constantin Romanu-Vivu, ca și aici să se arate calea de vitejie ce duce spre libertate.

Când pe cer o stea se stinge, alt luceafăr ia ființă, s-aprinde, strălucește, ca fulgerul luminează bezmeticul întuneric, frica și groaza cuprinde pe fii întunericului, iar fii luminii tresar și conduși să lasă de magica lui chemare și arătare.

Așa s-a stins atunci o luminoasă stea și alt luceafăr strălucit s-a ivit în locul ei.

Acest luceafăr este măreața figură a Mureșului: Constantin Romanu-Vivu. Mureșan prin naștere, prin faptă și prin moarte. Este mândria noastră. Viteazul din regiunea noastră, căpitanul plaiurilor noastre, martirul văilor noastre și sfântul credințelor noastre!

Nedreptățit a fost și dreptate-i facem! Uitat a fost și

pomenire-i ridicăm. Umilit a fost și slavă-i aducem. Martir a fost și sfințire-i oferim. Nemângâiat a fost și bucurie-i vestim. Da... căci visurile lui n-au fost goale, luptele lui n-au fost zadarnice, idealurile lui n-au rămas neîntrupate și jertfele lui n-au fost aduse fără răsplată din partea cerului.

Aici a copilărit, în apropierea munților și s-a minunat văzând rotirea vulturilor în libertate și lumină. Sufletul său robit a fost de dor după libertate și lumină.

Lumina a căutat-o în școlile din Blaj, unde Simion Bărnuțiu, profesorul lui, cu glas de profet, predica zorile de lumină pentru un neam întreg.

Libertatea a căutat-o, trecând Carpații, să-și oțelească sufletul, la înfocatul ideal al marilor figuri revoluționare: Nicolae Bălcescu, Frații Golești, Ioan Maiorescu, etc.

Timpurile purtau în șanurile lor tainice sentința marilor prefaceri istorice, din care sămânță a înflorit dreptul la viață și la libertate a popoarelor împilate. Sufletul lui Constantin Romanu ardea de văpaia ideilor revoluționare și reîntorcându-se în Ardeal, chemarea idealului național l-a cuprins în vraja lui înfierbântată.

Simion Bărnuțiu în Ardeal ridicase steagul pentru înfăptuirea idealului național și chemase tinerimea la luptă, iar Avram Iancu, pornise vijelioasa revoluție, cu moșii săi bravi în munții apuseni. Alături de Craiul-Munților s-au înrolat pentru dreptate și libertate toți moșii din munții răscoliți cu 64 ani în urmă de Horia, Cloșca și Crișan. Armatele dușmane, pornite în contra lor, fură zdrobite, iar neamul românesc, după secole de adormire, prin vitejească încheștare și năprasnică luptă, trăia zile de aprigă nădejde.

La aceasta vâltoare vijelioasă s-a grăbit să vină și Constantin-Romanu, unde a avut un rol de căpetenie în organizarea revoluției. Lui i-a fost încredințată comanda Legiunii XII din regiunea Reghinului, compusă din 104 comune românești.

Ca prefect și căpitan a organizat cu însuflețită vitejie o legiune cu 1500 ostași români, pe care i-a condus în octombrie și noiembrie 1848 la biruință, la Ațintiș și Cecălaca, la Iernut și la Cuci, grăbindu-se să scape de istovitoarele chinuri româniilor din josul Tg.-Mureșului, unde mulți români pieriră sub loviturile tirane și barbare.

În fața vitejiei românești și a bravului căpitan, s-au tupilat armele vrășmașe și au amuțit urletele răsunătoare pe Mureș în jos și în sus, pe câmpie și la munte. Orașul Tg.-Mureș și-a deschis porțile ca să primească pe prefectul român, învingătorul glorios.

Dar vremea profetică nu se plinise, vremea biblică nu sosise încă. Timpul libertății naționale și al dreptății românești încă n-a fost hărăzit de Ceruri să sosească. Trebuia să se verse încă potop de lacrimi și de suferințe, râuri de sânge daco-roman trebuia să curgă încă...

În acest rău de sânge s-a scurs și sângele prefectului înțelept și a căpitanului brav Constantin-Romanu. Trupele imperiale au fost înfrânte de revoluționari, dușmanii seculari, din fața lor. Constantin-Romanu se retrăsese pe Mureș către Toplița și într-o noapte rece, întunecoasă, fură prinși cu câțiva tribuni credincioși, într-o văgăună de stânci, de la Stânceni, în mod barbar au fost duși la Tg.-Mureș, iar ca să fie judecați, voind să-i trimită la Debrețin, din greșeala voită ia-u adus către Reghin, ca apoi pe cale să-și îndeplinească drăcescul lor plan, pus la cale. Pe drum au fost atacați, în satul Sângeorgiu, mișelește i-au omorât, iar trupurile moarte, ciuntite, batjocorite, zile întregi au fost aruncate în șanțurile drumului cel mare.

Constantin Romanu așa a trăit în dragoste de neam și lege, așa a luptat vitejește pentru libertatea și dreptatea românească, și așa a murii eroic, aducând jertfă de sânge Daco-Roman, pe altarul izbăvirii noastre de astăzi.

Smerită închinare amintirii lui sfinte, jertfei lui devotamentul recunoștinței noastre; viața lui vrednică pildă generațiunilor de pe aceste plaiuri; moartea lui întărirea idealurilor noastre, pentru lupta și jertfa, ce datori suntem să aducem pentru Credință, pentru Neam și pentru Țară.

*Cuvântarea lui Vasile Netea la dezvelirea
Monumentului „Constantin Romanu-Vivu”,
Sângeorgiu de Mureș, 14 septembrie 1936*

Iconografie

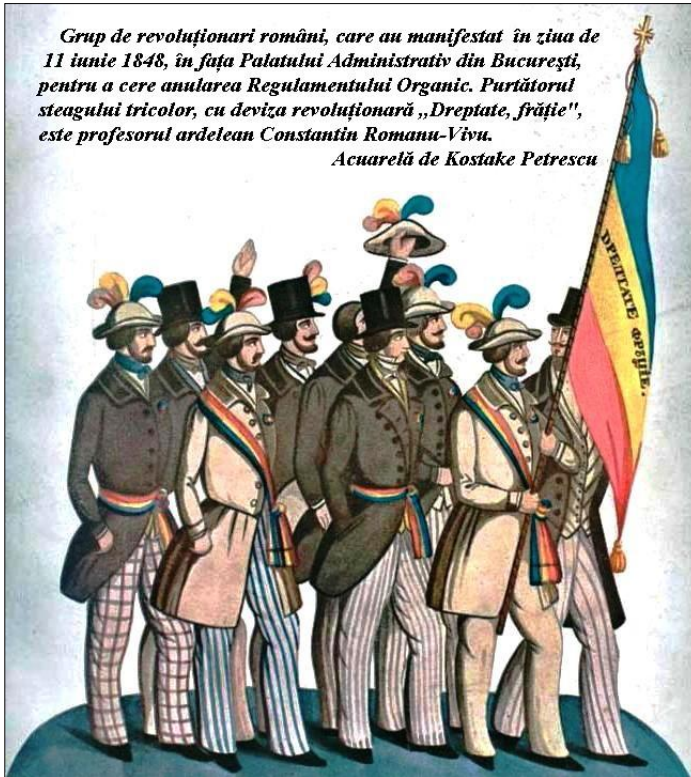
Constantin Romanu-Vivu în monumente, pictură și fotografii

1. Diploma lui Avram Iancu. Desen de Barbu Iscovescu.
(Avram Iancu între prefecții revoluției din 1848-1849: Ioan Buteanu,
Petre Dobra, Simion Balint, și Nicolae Solomon, în cele patru colțuri:
Vasile Turcu, Constantin Romanu-Vivu, Alexandru Bătrâneanu și Ștefan
Moldovan).

2. Portretul revoluționarului Constantin Romanu-Vivu.
Desen de Barbu Iscovescu

Grup de revoluționari români, care au manifestat în ziua de 11 iunie 1848, în fața Palatului Administrativ din București, pentru a cere anularea Regulamentului Organic. Purtătorul steagului tricolor, cu deviza revoluționară „Dreptate, frăție”, este profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu.

Acuarelă de Kostake Petrescu

3. Grup de revoluționari pașoptiști cu steagul tricolor. Acuarelă de Kostake Petrescu. (Grupul a manifestat în fața Palatului Administrativ din București pentru a cere anularea Regulamentului Organic. Purtătorul steagului tricolor, cu deviza revoluționară „Dreptate, frăție”, este profesorul ardelean Constantin Roman)

4. Monumentul prefectului Constantin Romanu-Vivu și subprefectului protopop Ștefan Moldovan. Autor, arhitectul Cornel Șildan. (Monumentul a fost inaugurat la 14 septembrie 1936 în comuna Sângeorgiu de Mureș și distrus în toamna anului 1940)

5. Fotografii ale monumentului și a evenimentului din 1936

6. Fotografii ale monumentului și a evenimentului din 1936

7. Mormântul revoluționarilor Constantin Romanu-Vivu și Ștefan Moldovan și troița sculptată de preotul Ioasat Marcoci din Bistra Mureșului. (Troița și mormântul a fost sfințit la data de 15 mai 1988 de preotul Ioan Hoja)

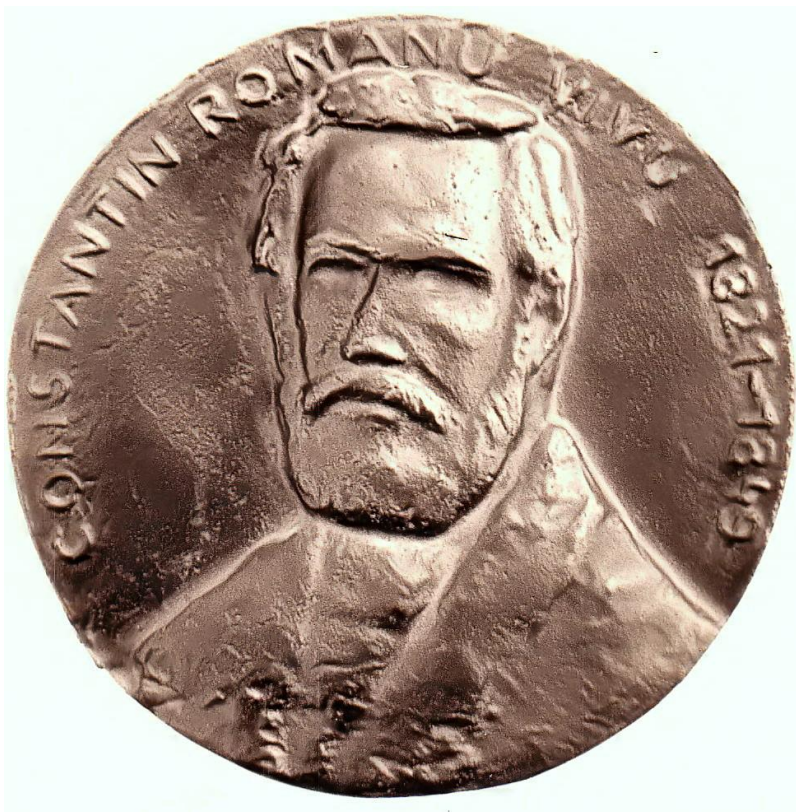

8. Artistul Ion Vlasiu în atelierul de la Bistra Mureșului lucrând la bustul revoluționarului Constantin Romanu-Vivu în vara anului 1985.

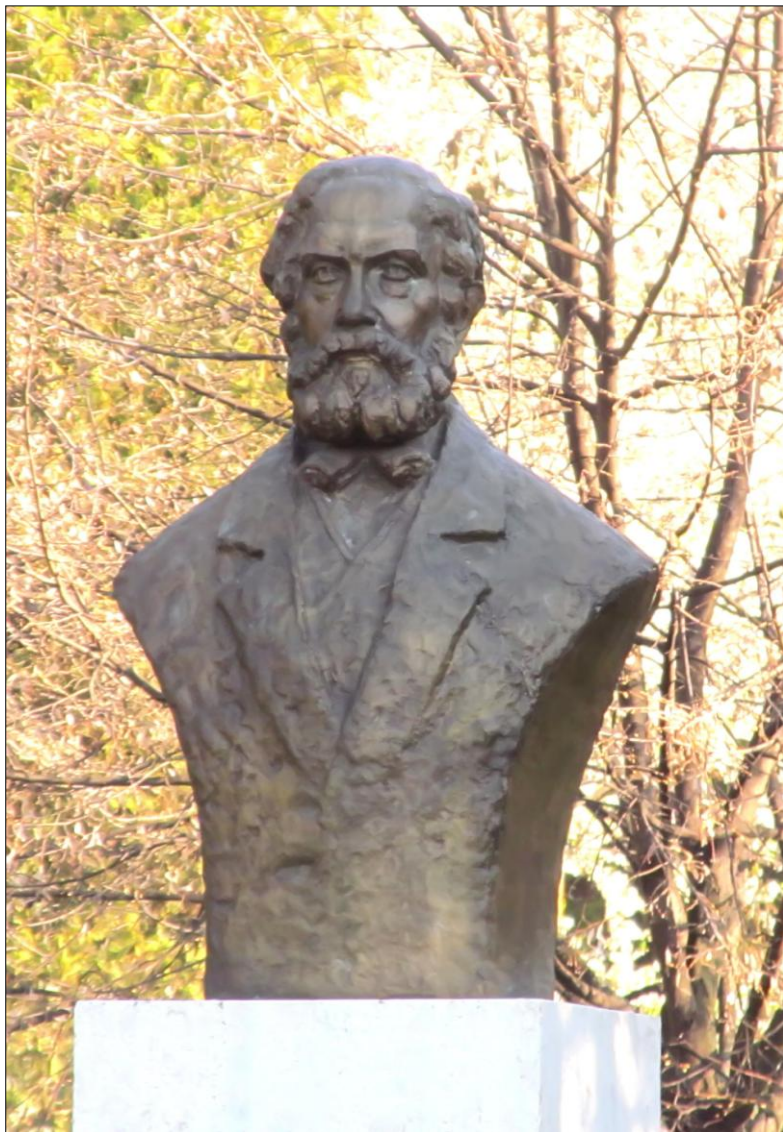
Foto: Ilarie Gh. Opreș

9. Bustul revoluționarului Constantin Romanu-Vivu din centrul comunei Sângeorgiu de Mureș. Autor Ion Vlasiu. (Pe sochu este textul „Un precursor al unității naționale, profesor Constatin Romanu-Vivu, 1821-1849 prefectul Legiunii a XII-a, membru al Comitetului Național Român, martir al Revoluției române din 1848”. Bustul a fost dezvelit la 15 septembrie 1989 și sfințit la 1 decembrie 1990 de către preotul Petru Miron . Foto: Ilarie Gh. Opriș

10. Constantin Romanu.Vivu. Plachetă de sculptorul târgumureșean Izsák Márton. (Placheta din bronz a fost realizat cu ocazia aniversării a 125 de ani de la Revoluția din 1848-1849, comemorată în anul 1973 în Palatul Culturii din municipiul Târgu-Mureș)

11. Constantin Romanu-Vivu. Autor, sculptorul reghinean Iosif Constantin, (1994)

12. Constantin Romanu-Vivu. Autor sculptorul târgumureșean Ioan Grama. (Bustul din bronz este așezat în centrul satului Pintic, comuna Teaca județul Bistrița-Năsăud, locul de naștere a revoluționarului pașoptist)

13. A. Era la sfârșitul lui martie 1848, Avram Iancu stă la sfat cu sângeorzeni. „La Sângeorgiu de Mureș, Iancu era așteptat cu dragoste de familiile Mureșan și Farago, tânărul Nicolae Mureșan a luptat ca tribun, în lagărul lui Iancu, iar Simion Farago fiind sfâșiat bucăți la începutul anului 1849, plătind tribut de sânge revoluției”

(din „Avram Iancu” pag. 39-40 de Silviu Dragomir).

Pictură în ulei pe pânză, 120 x 135 cm, 1975.

Autor: Gheorghe Opris

13. Jurământul lui Constantin Romanu-Vivu, membru în comitetul permanent de la Sibiu, prefectul și comandantul legiunii a XII-a Mureșul de sus în revoluția din 1848-1849. Născut în anul 1821 în satul Pintic, asasinat și îngropat în comuna Sângeorgiu de Mureș în anul 1849, împreună cu viceprefectul Ștefan Moldovan.
Pictură în ulei pe pânză, 50 x 70 cm, 1976.
Autor: Gheorghe Opreș

14. În seara zilei de 24 decembrie 1848, revoluționarii legiunii a XII-a Mureșul de sus, sub comanda prefectului Constantin Romanu-Vivu, intră biruitori în cetatea Târgu-Mureșului.

(din „Profii luri Mureșene”, vol. I, pag. 128, anul 1971)

Pictură în ulei pe pânză, 57 x 75 cm, 1979

(Pictură în colecția Muzeului Județean de Istorie Mureș).

Autor: Gheorghe Opreș

15. La începutul lui martie „1849 Constantin Romanu fu silit împreună cu Ștefan Moldovan a se sui într-un car cu două vaci. Acolo fură legați și petrecuți până la hotarul Mureș Sângeorgiului lângă căpâlnă și acolo îi omorâră fără milă cu bote, pari, pietre și lănci”
(din Constantin Romanu-Vivu, pag. 38, autor Vasile Netea)
Pictură în ulei pe pânză, 78 x 96 cm, 1976.
Autor: Gheorghe Opriș

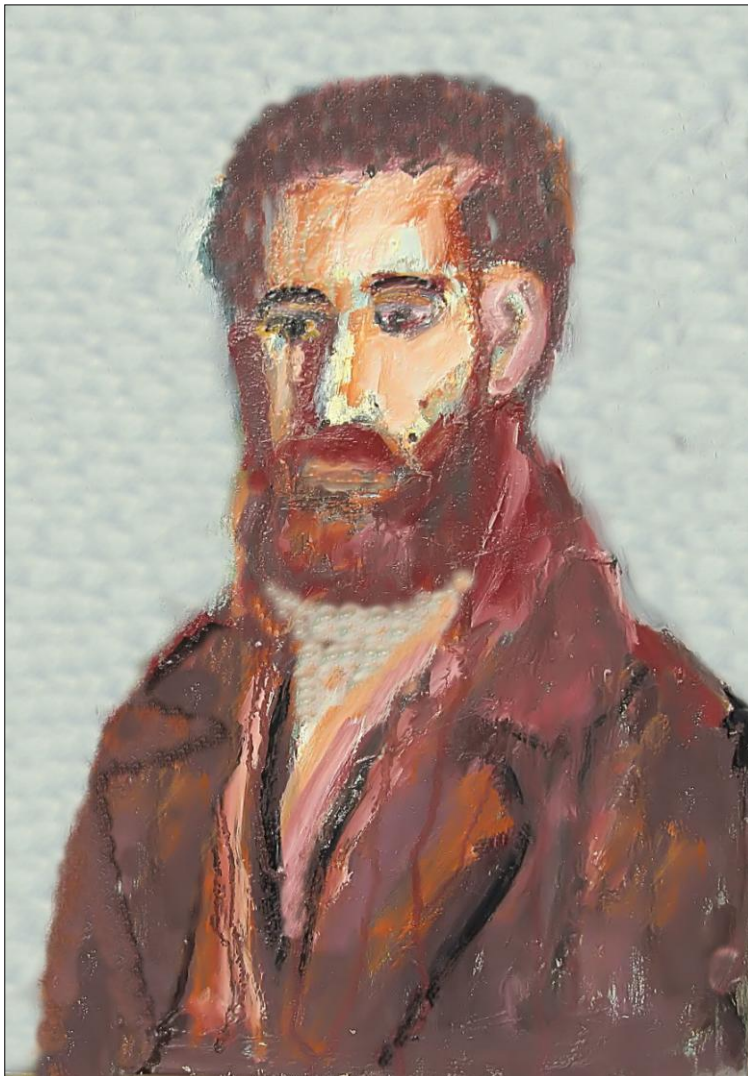
16. La 14 septembrie 1936 la Sângeorgiu de Mureș se inaugurează Monumentul închinat revoluționarilor români de la 1848 uciși pe aceste locuri – prefectul și comandantul legiunii a XII-a Constantin Romanu-Vivu și subprefectul Ștefan Moldovan. Vorbește profesorul Vasile Netea. (Monumentul a fost distrus în toamna anului 1940).

Pictură în ulei pe pânză, 56 x 76 cm, 1979.

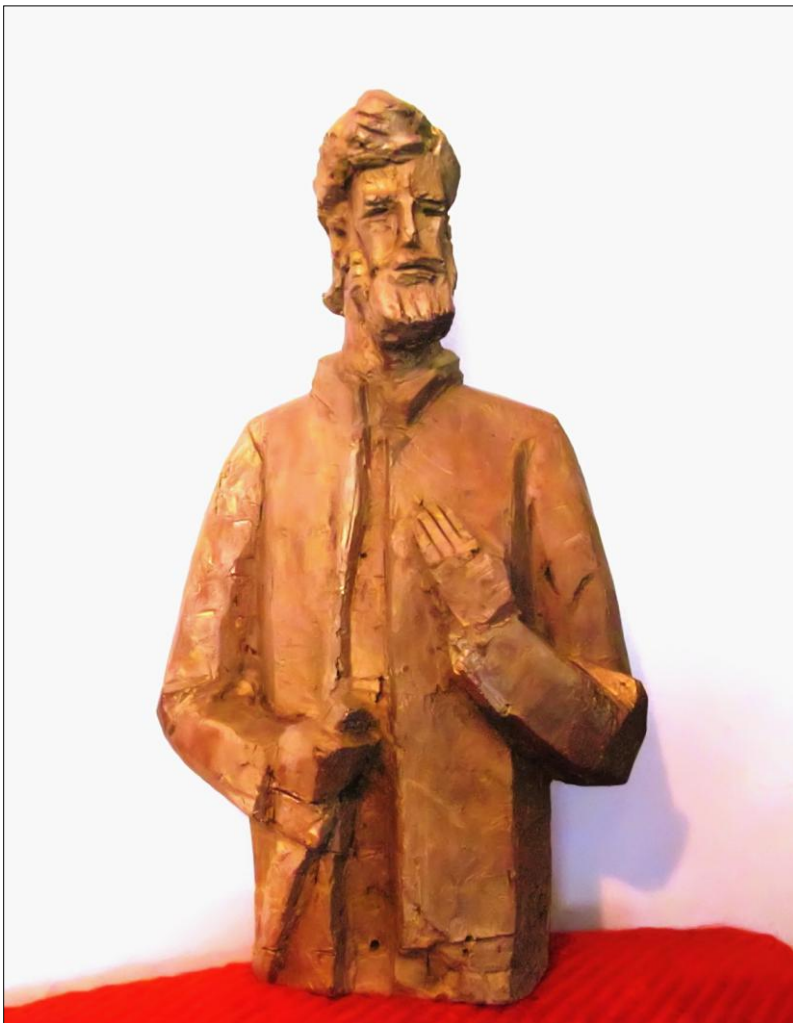
Autor: Gheorghe Opreș

*17. 18 decembrie 1938, alegerea consiliului de conducere al
Căminului cultural „Constantin Romanu-Vivu” din Sângeorgiu de
Mureș. Pictură în ulei pe pânză, 54 x 75 cm, 1985
Autor: Gheorghe Opriș*

*18. Constantin Romanu-Vivu. Portret realizat de pictorița clujeancă
Voichița Cecălăcean, (2014).
Pictură în ulei pe pânză, 50x40 cm*

*19. Constantin Romanu-Vivu. Autor Ion Vlasiu. Ceramică (1985),
înălțimea 48 cm*

20. Monumentul lui Constantin Romanu –Vivu dezvelit în ziua de 14 septembrie 1936 și distrus prin dinamitare de trupele hortiste în anul 1940. Pictură în ulei pe pânză, 50x60 cm, realizat în anul 2015 de pictorul Ioan Rusu.

Ecouri în presă

In memoriam: Constantin Romanu-Vivu!

Constantin BOGOȘEL

Recunoștința față de oamenii care au făurit istoria trebuie probată prin ceea ce facem fiecare dintre noi, indiferent de categoria socială, nivelul de educație sau statutul social, politic, pentru ca țara să aibă un viitor. Avem datoria de a-i pomeni pe cei care au pus interesul țării mai presus decât propria lor viață și de a le aduce recunoștința veșnică. România are istorie, prin eroii care s-au jertfit. Fiecare localitate are eroii ei, fiecare petic de pământ din țara aceasta a fost stropit cu sângele lor. Un astfel de erou care și-a câștigat nemurirea este și Constantin Romanu-Vivu. O frumoasă activitate patriotică închinată memoriei prefectului Constantin Romanu-Vivu a avut loc în seara zilei de joi, 20 februarie 2014, la Centrul de Dezbateri Socio-Politice și Culturale „Emil Dandea” din Târgu-Mureș, în incinta Palatului Apollo, la împlinirea a 165 de ani de la dispariția sa. Simpozionul istoric „Constantin RomanuVivu, un precursor al unității naționale. Martir al Revoluției române din 1848-1849 a fost organizat de Asociația Culturală „Constantin Romanu-Vivu”, Despartământul Central Județean Mureș al ASTREI, Asociația Culturală „Sfântu Gheorghe” și Fundația Culturală „Vasile Netea”. Printre cei care au participat la acest eveniment științific s-au aflat: consilierii municipali Sebastian Pui, Lucian Loghin, poeta și jurnalista Mariana Cristescu, prof. univ. dr. Ioan Sabău-Pop, prof. univ. dr. Liviu Boar, directorul Arhivelor Naționale Mureș, Marius Ichim, dr. Florin Bengean, Ioan Berța, președintele Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu”, Filiala Mureș, prof. Ion Giju, președintele Asociației Culturale „Maris Dava”, prof. Mihai Stăvilă, președintele Asociației Culturale „Sânziana” din Capușu de Câmpie, Ioan Stoica, vicepreședinte al Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, Filiala Mureș, Mihai Fărcaș, Mariana Ploșteanu, Ioan Eugen Man, Ioan Astalus, Marius Moldovan, președinte „Noua Dreaptă”, Filiala Mureș, poetul

Mircea Dorin Istrate etc.

Moderatorul evenimentului a fost profesorul de istorie și publicistul Constantin Bogoșel, secretar al Asociației Culturale „Sfântu Gheorghe”. Despre Constantin Romanu-Vivu, viața sa zbuciumată descrisă de anumiți istorici români, au vorbit: Lazăr Ladariu, președintele Despărțământului Central Județean Mureș al Astrei, Constantin Valentin Bretfelean, director executiv în cadrul Primăriei municipiului Târgu-Mureș și președinte al Asociației Culturale „Constantin RomanuVivu”, Dimitrie Poptâmaș, reședintele Fundației Culturale „Vasile Netea”, prof. Simion Bui, vicepreședinte al Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu”, Filiala Mureș, Ilarie Gh. Opris, președintele Asociației Culturale „Sfântu Gheorghe” din Sângeorgiu de Mureș, și Vasile Mureșan, artist plastic profesionist și muzeograf expert.

Ziarul „Cuvântul liber” Târgu-Mureș, 22 februarie 2014

Constantin Romanu-Vivu readus în actualitate

Alin ZAHARIA

Centrul de Dezbateri Social-Politice și Culturale „Aurel Dandea” din Târgu-Mureș va găzdui joi, 20 februarie, de la ora 17.00, simpozionul intitulat „Constantin Romanu-Vivu, un precursor al unități naționale, martir al Revoluției Române din 1848-1849”.

Cel mai cunoscut prefect al lui Avram Iancu.

Evenimentul este organizat de către Asociațiile Culturale „Constantin Romanu-Vivu” și „Sfântu Gheorghe” Sângeorgiu de Mureș, Fundația Culturală „Vasile Netea” Târgu-Mureș și Despărțământul Central Județean Mureș al Astrei. Printre cei care vor evoca viața și activitatea lui Constantin Romanu-Vivu se numără: Lazăr Ladariu, scriitor, Constantin Valentin Bretfelean, director executiv la Primăria municipiului Târgu-Mureș, Dimitrie Poptâmaș, Simion Bui, Vasile Mureșan, artist plastic și Ilarie Gh. Opris, publicist.

„Simpozionul își propune rememorarea și promovarea adevărului istoric asupra activității lui Constantin Romanu-Vivu desfășurată în perioada Revoluției Pașoptiste de la 1848, prefect al lui Avram Iancu. El fiind de altfel purtătorul drapelului pașoptist în linogravura existentă la ora respectivă, fiind cel mai cunoscut prefect al lui Avram Iancu în zona Târgu-Mureșului. Constantin Romanu Vivu a avut cel mai mare monument care a existat vreodată pe raza județului Mureș, la Sângeorgiu de Mureș, care în anul 1940 a fost aruncat în aer de trupele hortiste fiind dinamitat. Din păcate foarte mulți, în special cei tineri cunosc foarte puțin despre viața și activitatea lui Constantin RomanuVivu, și tocmai din această cauză trebuie să acționăm de așa natură, prin simpozioane, acțiuni cultural istorice, să promovăm valorile perene ale națiunii române pentru a fi cunoscute și de către generația tânără. În acest sens am republicat, din fonduriile asociației cartea „Constantin Romanu-Vivu prefectul Legiunii XII în anii 1848-1849” scrisă de Vasile Netea în 1937, carte care va fi prezentaă la simpozionul de joi”, a precizat Valentin Bretfelean, președintele Asociației Culturale „Constantin Romanu Vivu”.

Ziarul „Zi de zi”, Târgu-Mureș, februarie 2014

Se dorește un bust al lui Constantin Romanu-Vivu la Târgu-Mureș

Viorel CONȚIU

Istoria unui neam a fost și a rămas pentru o mare majoritate a cetățenilor o temă fascinantă de studiu, pentru că se pătrunde într-o lume trecută, iar pentru a-ți cunoaște și înțelege prezentul, trebuie să-ți cunoști trecutul. Mai nou, dată fiind structura etnică a locuitorilor din municipiul Târgu-Mureș, Consiliul Local a promulgat o hotărâre prin care se stabilește că este obligatorie paritatea monumentelor istorice ridicate în memoria înaintemergătorilor români și unguri.

Cu toate că populația majoritară în municipiul Târgu-Mureș

este cea română, 54%, iar populația de etnie maghiară, în procent de circa 46%, îi include de fapt și pe țigani, dar și alte etnii. Dar de vreme ce politica unei țări, unui județ sau a unei localități o fac politicienii, nu ne rămâne decât să le amintim că perioada ocupației maghiare în Transilvania a fost între 1940-1944, după care s-a reinstaurat administrația românească. Populația de etnie maghiară reprezintă maxim 7% din populația României. Drept consecință, raportul corect trebuie să fie 11 la 1. Cu alte cuvinte, la 11 monumente istorice ridicate, care includ busturi, statui și altele, se poate accepta și unul care să-i reprezinte pe etnicii maghiari, cu condiția ca înaintemergătorul ungar să nu fi avut atitudini ostile față de România și Poporul Român. Dar nu toți politicienii sunt în regulă cu matematica sau cu alte științe. De vreme ce în România este instaurată administrația română, ceea ce este foarte firesc, nu se poate admite impunerea altor administrații, pe zone teritoriale. Altfel, tu, român, te simți străin în propria ta țară, fiindcă nu mai poți de grija etnicului maghiar și îl lași să-ți mai facă o țară în țara ta, ca el să se simtă bine, și „acasă”. În legătură cu o lăudabilă inițiativă locală, avem, pentru cititorii „Condeifului ardelean”, relatarea lui Valentin Constantin Bretflean (foto), președintele Societății Cultural-Patriotice „Constantin Romanu-Vivu”:

„Constantin Romanu-Vivu, figură proeminentă a Revoluției pașoptiste românești, prieten apropiat cu Nicolae Bălcescu și om de încredere a lui Avram Iancu, a acționat în scopul propășirii neamului său și a promovării ideii de libertate, egalitate între națiuni. La Revoluția pașoptistă, Constantin Romanu-Vivu a ieșit în evidență, dacă doriți, inclusiv cu faptul că în frescele vremii apare ca fiind stegarul delegației române a pașoptiștilor din care făcea parte și Nicolae Bălcescu, care s-au prezentat în fața Guvernului de atunci al Țării Românești pentru a-și prezenta doleanțele. Constantin Romanu-Vivu este de loc din satul Pantic, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud, deci aproape la limita cu județul Mureș. A fost implicat activ în Revoluția pașoptistă, atât în Țara Românească cât și, ulterior, în Transilvania. Este cel care a condus luptele de la Cecălaca, de la Bichiș și cel care a condus armatele lui Avram Iancu, care au intrat în Cetatea Târgu-Mureșului. În memoria acestui erou al națiunii române, intenționăm să ridicăm pe soclu un bust în municipiul Târgu-Mureș, pe strada Gheorghe Doja, în fața unei clădiri unde se află mai multe instituții și societăți comerciale. Trebuie spus că acest erou al neamului nostru, Constantin Romanu-Vivu, a avut cel mai mare monument de pe raza județului Mureș ridicat vreodată în memoria vreunui erou, dar acest monument în 1940 a fost aruncat în aer de trupele horthyste. Consider că astăzi, în această perioadă, la 165 de ani de la revoluția pașoptistă, este obligația noastră, a tuturor, să ne cinstim și să ne comemorăm eroii neamului. În această idee s-a organizat și simpozionul, în municipiul Târgu-Mureș, la Sala de Conferințe „Emil Dandea” (la 25 februarie a.c. - n.r.), unde s-au prezentat mai multe teme care au evidențiat prodigioasa activitate a lui Constantin Romanu-Vivu în timpul revoluției pașoptiste și care s-a dorit a marca memoria evenimentului amintit”.

Ziarul „Condeii ardelean”, 15 mai 2014

Bibliografie Constantin Romanu-Vivu

O informație poate să se prezinte sub diverse forme (text, imagine, sunet), pe media diferite (tipărituri, filme, fișiere electronice) și se transmite între indivizi în sânul societății, fiecare caz urmând o schemă proprie. Putem vorbi despre o știință a informării, care rezolvă toate tipurile de cazuri de circulare a informației. Ea și-a găsit recunoașterea în societate ca știință socială interdisciplinară.

Evident există o legătură strânsă între știința informării și cercetarea istoriei. Cercetătorul, respectiv profesorul documentarist, își petrece timpul studiind arhivele istorice, dar și fondul de carte al unei bibliotecii. În acest sens, în studiul proceselor și fenomenelor istorice, un rol important are și existența bibliografiilor. Studiul bibliografiei ne ajută să avem o imagine de ansamblu despre derularea unui eveniment istoric, deoarece autorii materialelor documentare pot avea viziuni diferite privind studiul istoriei. Nu degeaba se recomandă gândirea critică în cercetarea istoriei.

Deoarece principală temă a acestui simpozion este eroul Constantin Romanu-Vivu, unul dintre prefecții „crașorului munților”, Avram Iancu, în rândurile de mai jos, vă prezintă o bibliografie atent selectată care reprezintă totodată și un instrument util celor care intenționează să cerceteze acest aspect al Revoluției de la 1848-1849.

Constantin BOGOȘEL
Ilarie Gh. OPRIȘ

I. Fonduri documentare și arhivistice:

- *Protestele din 1845 ale celor 12 studenți de la Blaj* (documente manuscrise), D.J.A.N. Cluj Napoca, Fond Blaj, colecția Ioan Lemeni, ins. Nr. 3753-3759.

- *Ordinul lui Constantin Romanu -Vivu din 1 decembrie 1848 nr.57/1848*, D.J.A.N. Mureș, colecția registrelor parohiale de stare civilă, nr. 411, f. 34-35.

• *Informarea maiorului Clococian din 22 decembrie 1848*
Târgu-Mureș, D.J.A.N. Mureș, Fond Primăria Târgu-Mureș, Acta
Politia, nr. 1680/1848.

• *Ordinul comisarului guvernamental Beothi Ödön 1849,*
ianuarie 28, D.A.J.N. Mureș, Fond Scaunul Mureș, N.d. 922/1848.

• *Informare privind deplasarea spre Toplița, 8/20 ianuarie*
1849, D.J.A.N. Mureș, Fond Scaunul Mureș, N.d. 922/1849.

II. Presa. Ziare și reviste:

• *Constantin Roman, Mureșul, Târgu-Mureș, nr. 24 din 3*
dec. 1924.

• Filimon A. *Mormântul lui Constantin Romanu-Vivu. În:*
România Eroică, nr. 1/1930.

• Filimon A. *Cele petrecute în războiul contra*
insurgenților(48-49), România Eroică, nr. 3-4 din 1933.

• V. Netea, E.Nicoară. *Constantin Romanu -Vivu , În:*
Progres și Cultură, Târgu-Mureș, nr. 2/1934.

• *În amintirea lui Constantin Romanu -Vivu, fost prefect de*
Mureș, erou în luptele din 1848, În: Glasul Mureșului, TîrguMureș,
nr. 30 din 7 iulie 1935.

• Șara, Alexandru și Vasile Netea: *Constantin Romanu - Vivu*
prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-49, În: Progres și Cultură,
Târgu-Mureș, nr. 7-8, oct. 1937.

• Șerban, Melinte. „*Cot la cot*”, În: Cadran Mureșean, Târgu-
Mureș (supliment la Steaua roșie), decembrie 1969.

• Netea, Vasile.„*Nasc și la Mureș oameni*” , În: Cadran
Mureșean, Târgu-Mureș, decembrie 1969.

• Oltean, George. *Constantin Romanu -Vivu (1821-1849), în:*
Pagini Mureșene, Târgu-Mureș, 1978.

• Bosoancă, Traian „*Monumentul Constantin Romanu-Vivu*”
Steaua Roșie, septembrie 1986.

• Șerban, Tiberiu. *Semn al recunoștinței, Cuvântul liber,*
Târgu-Mureș, 2 februarie 1990.

• Suciu, T. Vasile. *Restabilirea adevărului. O grabnică și*
necesară restaurare(III), În: Cuvântul liber, Târgu-Mureș, 5 iulie
1990.

- Florea, Mariana „Eveniment”, Cuvântul Liber, an. II, nr. 243, 7 decembrie 1990.
- Suciu, T. Vasile. *În memoria martirilor de la 1848*, În: Cuvântul Liber, nr. 81, aprilie, 1991.
- Chiorean, Ioan. *Reghinul în vâltoarea Revoluției de la 1848-1849*, Gazeta Reghinului, Reghin, an. II, nr. 3(12), iunie, 1991.
- Florea, Mariana. *Scrisori din Transilvania*, Cuvântul Liber, an. III, nr. 256, 31 decembrie 1991.
- Șerban, Melinte. *Cinste eroilor neamului*, Cuvântul Liber, 7 septembrie, 1991
- Borda, Valentin. *Transilvania ca o inimă*, Curierul de Transilvania, an. II, nr. 3, 1992.
- Suciu, T. Vasile. *Monumente care ne lipsesc*, Cuvântul Liber, 23 iulie 1992.
- Costea, I. Ioan. *Orașul în vâltoarea istoriei, Legiunea a XII-a la Reghin*, Gazeta Reghinului, an. IV, nr. 4(27), mai, 1993.
- Sandu, Ileana. *Persecutați, schingiuți, uciși...*, Cuvântul Liber, an. V, nr. 113, mai 1996.
- Sara, Marin. Un precursor al reconcilierii Româno-Maghiare, Constantin Romanu-Vivu”, Gazeta Reghinului, an. VII, nr. 12, Reghin, 1996.
- Suciu, Victor. *Dr. Emil Dandea - Primarul Târgu-Mureșului*, În: Orașul, Târgu-Mureș, ediție specială, 18 august 1996.
- Popa, Genoveva. *Am simțit ca trăim în România*. În: Orasul, Târgu-Mureș, ediție specială, 18 august 1996.
- Lădăriu, Lazăr. *Dăinuitori prin națiune*. Cuvântul Liber, an. VIII, nr. 163 din 20 august 1996.
- Popa, Genoveva. *Constantin Romanu-Vivu cinstit la Sîngeorgiu de Mureș*, Cuvântul Liber, an. VIII, nr. 248 din 17 decembrie 1996.
- Grama, Viorel. *Viața și ideile revoluționarului Constantin Romanu-Vivu*. 175 de ani de la naștere, 13 mai 1821. Gazeta Reghinului, an. VII, nr. 5(64), mai 1996.
- Suciu, T. Vasile. *În memoria martirilor de la 1848*, Tezaur, an. III, nr. 1, sept. 1997.
- Tutula, Vasile. *Acțiunile militare din timpul Revoluției de la*

1848-1849. În: Tezaur, an. IV, nr. 1, oct. 1998.

• Mihu, Elena. *Cronica preotului Teodor Tolan din Murgești (II)*, Cuvântul Liber, 26 februarie, 1998.

• Suciu, T. Vasile. *Constantin Romanu-Vivu*, Cuvântul liber, 12 februarie 1999.

III. Publicații de specialitate:

• Dragomir, Silviu. *Un precursor al unității naționale: profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu*, Anuarul Institutului de Istorie Națională, vol. V, (1928-1930), p. 705-709.

• Manciuța, Ștefan. *Scrisori și acte privitoare la mișcarea revoluționarilor români din Ardeal și Ungaria în 1848-49*, Anuarul Institutului de Istorie Națională, vol. IV, 1929, București.

• Iorga, Nicolae. *Cronica*, Revista istorică, nr. XVI, București, 1930.

• Suciu, Coriolan. *Preambul la procesul lemenian*, Cultura Creștină XVIII, nr. 12, Blaj, 1938.

• Dragomir, Silviu. *Avram Iancu*, Anuarul Institutului de Istorie Națională, Ed. Științifică, 1945, București.

• Ursuțiu, L. *Un document privind organizarea administrativă a românilor în revoluția din 1848 în Transilvania*, Acta Musei Napocensis, 1966.

• Căzănișteanu, C. Stan, A. *Refugiații transilvăneni în timpul Revoluției de la 1848-1849 în Țara Românească*, Revista de istorie nr. 3, București, 1970.

• Ilovan, Vasile. *Constantin Romanu-Vivu, luptător pentru libertatea și unitatea națională*, Studii și articole de istorie, București, nr. 22, 1973 p. 101-119.

• Moldovan, L. Pop, I. *Viața și activitatea lui Constantin Romanu –Vivu*. Noi documente (1848-1849). File de istorie, Muzeul de istorie Bistrița Năsăud, vol. 1976, 4, p. 384-359, 1976.

• Ranca, Ioan, Opreș, Ilarie. *Satul Pintic - centrul de iradiere a răscoalei de pe câmpie*. Transilvania străbună, an, I, nr. 2, febr. 1991.

• Ionescu, Nicolae. *Un neobosit cercetător al patrimoniului mureșean- Aurel Filimon*, Marisia, Târgu-Mureș, 1975, p. 345.

- Dănilă, Ștefan. *Istoria tricolorului de la Pintic*, Marisia, XV-XXII, Târgu-Mureș, 1992.
- Opriș, Ilarie, Opriș, Emilia. *197 de ani de la nașterea revoluționarului Constantin Romanu- Vivu*, documentar, Școala Generală Sângeorgiu de Mureș, 12 decembrie 1996.
- Opriș, Ilarie, Opriș, Emilia. *150 de ani de la moartea revoluționarului Constantin Romanu- Vivu*, documentar, Parohia ortodoxă Sângeorgiu de Mureș, 14 martie 1999.

IV. Cărți:

- Berindei, Dan (coordonator). *Istoria României-pagini transilvănene*, Fundația Culturală Română, Cluj Napoca, 1994.
- Bodea, Cornelia. *Lupta românilor pentru unitate națională, 1834-1849*, București, 1997.
- Bodea, Cornelia. *1848 la români. O istorie în date și mărturii*?. Vol. I-II, București, 1982.
- Borda, Valentin. *Cel mai albastru cer*, București, 1990.
- Borda, Valentin, Dutca, Viorica; Rus, Traian. *Avram Iancu și prefectii săi*, Casa de editură Petru Maior, Târgu-Mureș, 1997.
- Ceușeanu, Alexandru. *Vremuri de osândă. Însemnările preotului Branea de la Măerău-Aluniș*”, Tipografia Unirea Brașov.
- Chibeleanu, A., Chioreanu, I; Dușa Tr. și alții. *Județul Mureș - ghid turistic*, Târgu-Mureș, 1972.
- Cheatră, Vasile-Copilul *Craiul munților*, Ed. Dealul Melcilor, 1998, Brașov.
- Cheresteșiu, V. *Adunarea națională de la Blaj*, București, Ed, Politică, 1966.
- Costea, I. Ioan. *Reghin - un oraș ardelean în vârtoarea istoriei. Revoluția de la 1848-1849*, Ed. Veritas, Târgu-Mureș, 1996.
- Cristescu, Octavian și colab. *Istoria României- Epoca modernă și contemporană*, manual pentru clasa a-VIII-a, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1992, 1998.
- Cristescu, Octavian și colab. *Profiluri mureșene*”, vol. I, 1971, Târgu-Mureș.
- Dragomir, Silviu. *Studii și documente privitoare la Revoluția românilor din Transilvania în anii 1848-1849*, Sibiu și

Cluj, Vol. I-IV, 1944-1946.

• Dragomir, Silviu. *Studii privind istoria revoluției române din 1848*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1989.

• Dragomir, Silviu. *Un precursor al unității naționale-profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu*, București, 1929, (Academia Română. Discursul de recepțiune, LXII).

• Duică, G. Bogdan. *Vieța și ideile lui Simion Bărnuțiu*, București, 1924.

• Filimon, Aurel. *Acte și documente asupra anului 1848 în Principatele Române*.

• Gáldi, László, Makkai Laszló. *Istoria românilor*, vol. VI, pag. 300-304, Ed. Societății Istorice Maghiare, 1942, Budapesta.

• Georgescu, Gh. *Nicolae Bălcescu*, București, Editura de Stat pentru literatură politică, 1956.

• Hodoș, E. *Din corespondența lui Simion Bărnuțiu și a contemporanilor săi*, Sibiu, 1944.

• Lupaș, Ioan. *Din istoria Transilvaniei*, Ed. Eminescu, București, 1988.

• Maior, Liviu. 1848-1849. Români și Unguri. Ed. Enciclopedică București, 1998.

• Mărginean, Ioan. *Avram Iancu, tulburător, năvalnic nume*, Alba Iulia 1997.

• Neamțu, Gelu. *Revoluția românilor din Transilvania 1848-1849*, Ed. Carpatica, Cluj Napoca, 1996.

• Nicoară, Eugen, Netea, Vasile. *Figuri mureșene* Astra-Departamentul Reghin, Ed. Progres și Cultură, Târgu-Mureș, 1933.

• Netea, Vasile. *Constantin Romanu-Vivu, Prefectul Legiunii a XII-a în anii 1848-1849* Târgu-Mureș, Tip Comunale, 1937, Editura Societații Tinerimii Române „Constantin Romanu –Vivu”.

• Netea, Vasile. *De la Petru Maior la Octavian Goga*. Studii și evocări istorice” București, Ed. Cugetarea, 1944.

• Netea, Vasile. *Relațiile lui N. Bălcescu cu cărturarii și luptătorii români din Transilvania*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1975.

• Netea, Vasile. *Folclorul și folcloriștii mureșeni* Târgu-Mureș, 1983.

• Netea, Vasile. *Lupta românilor din Transilvania pentru libertate națională(1848-1849)*, Ed. Stiințifică, București, 1974.

- Netea, Vasile. *Sub stindardul Astei*, 1939.
- Netea, Vasile. *George Barițiu, viața și activitatea sa*, Ed. Științifică, București, 1966.
- Netea, Vasile. *Munții Apuseni-muzeu istoric și panteon al poporului român*, București, 1977.
- Nistor, Eugeniu. *Scrisori din Transilvania*, Casa de editură Mureș, Târgu-Mureș, 1991.
- Opriș, Emilia. *Cronica ilustrată*, Casa de Editură Mureș, Târgu-Mureș, 1995.
- Opriș, Ilarie Gheorghe. *Sîngeorgiu de Mureș- însemnări monografice* Casa de Editură Mureș, Târgu-Mureș, 1996.
- Papiu, Al. Ilarian. *Istoria Românilor din Dacia Superioară*, Viena, 1852.
- Popa, Tr. *Monografia orașului Tîrgu-Mureș*, Târgu-Mureș, 1932.
- Ranca, Ioan. *Ioan Oros-aliaș Rusu-Memorii*- Direcția Generală a Arhivelor statului din RSR, București, 1989.
- Ranca, Ioan. *Avram Iancu pe baricadele munților Apuseni*, Ed. Pax-historica, Târgu-Mureș, 1996.
- Suci, T. Victor. *Lumini din adâncuri*, Ed. Tipomur, Tîrgu-Mureș, 1996.
- Teiușan Popescu, Ilie; Netea, Vasile. *August Treboniu Laurean- viața și activitatea sa*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1970.
- Terezia, Losonczy, Moldovan, Ioan. *Revoluția de la 1848-1849 în scaunul Mureș și împrejurimi*, Ed. Tipomur, Tîrgu-Mureș, 1998.
- Vaida, Aurel. *Revoluția de la 1848-1849 din nordul Transilvaniei*, Ed. Academiei Române, București, 1998.
- Vasile Suci *Transilvania 1848-1849. Antologie*, Editura Tipomur, 2001, Târgu-Mureș. Pag. 65, 66, 137, 150, 154, 156, 157, 159, 160, 179, 180, 181, 182, 183, 235, 236, 332.
- Cornel Sigmirean *Intelectualitatea ecleziastică. Preoții Blajului (1806-1948)*, Editura Universității Petru Maior, Târgu-Mureș, 2007. Pag. 287, 876, 1580, 1674, 2170, 2815, 2960, 3113 (Sângeorgiu de Mureș), 204 (Tofalău).
- Elena Mihu. *Un apel pentru cei morți. Rapoartele preoților*

greco-catolici 1848-1849, Editura Buna Vestire, Blaj 2012. Pag. 8, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 149, 487, (Tofalău), 485 (Sângeorgiu de Mureș).

• Pál-Antal Sándor. *1848-1849, Marosszék*, Haáz Rezső Alapítvány, Odorheiul Secuiesc, 2001. Pag. 64, 350, (Tofalău), 113, 343, (Cotuș), 348, 351, 408, (Sângeorgiu de Mureș).

• Nicolae Bocșan, Valeriu Leu. *Revoluția de la 1848 în memorialistică*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2000, Cluj-Napoca. Pag. 280.

• Nicolae Bocșan, Gabriel-Viorel Gârdan, Ioan Vasile Leb, Beatrice Dobozi. *Andrei Șaguna. Corespondența II*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008. Pag. 7, 8, 11, 21, 23, 26, 30, 55, 61, 62, 63, 64, 73, 170, 228, 244, 268, 272, 337, 366, 370, 419, 430, 438, 444, 534, 576, 577, 578, 579, 583, 596.

• Peter Moldovan *Pace și război, 1848-1849 în Transilvania centrală. Mișcările revoluționare și războiul civil*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008. Pag. 134, 173, 208, 222, 226, 253, 279 (Sângeorgiu de Mureș), 254 (Tofalău).

• Vasile Netea *Constantin Romanu Vivu*, Editura Nico, Târgu-Mureș, 2011. Pag. 13, 20, 38, 64, 67, 68, 72, 75, 114, 118.

• Ana Hancu. *Drama Ardealului. 1848-1849. Mărturii*, Editura Nico, Târgu-Mureș, 2012, Sângeorgiu de Mureș: Pag. 18, 29, 39, 55, 62, 65, 66, 129, 156, 170, 189, 208, 259, 264, 325, 373, 386, 417, 601, 602. Tofalău: 66, 85, 162, 241, 280, 295, 296, 306, 307, 349, 404, 457.

• Bogdan Briscu. *Moșii și luptele lor la 1848-1849. Biografii istorice transilvane VI*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2012. Pag. 42, 56, 198, 250, 272, 277.

• Șerban Melinte. *Cultura mureșeană în memoria cărților*, Fundația culturală „Vasile Netea”, Caiete mureșene, nr. 18, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2006. Pag. 153, 160.

• Simion, Bui. *Între Clio și...Lyceum*, Editura Edu, Târgu-Mureș, 2014. Pag. 51, 56, 106, 109, 128, 148, 153, 154, 177, 207, 208, 209, 210, 214, 257.

• Nicolae, Borșan, Valeriu, Leu. *Revoluția de la 1848 din Transilvania în memorialistică*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000. Pag. 279 – 280.

Invitație

Asociația Culturală „Constantin Romanu-Vivu” Târgu-Mureș
Asociația Culturală „Sfântu Gheorghe” Sângeorgiu de Mureș
Fundația Culturală „Vasile Netea” Târgu-Mureș
Despărțământul Central Județean Mureș al Astreii

Organizează în ziua de 20 februarie 2014, ora 17, la Centrul de conferințe „Aurel Dandea”, simpozionul:

Constantin Romanu-Vivu
precursor al unității naționale, martir al
Revoluției române din 1848-1849

1. Discursul de primire în Academia Română în anul 1929 a prof. univ. dr. Silviu Dragomir, cu tema „Constantin Romanu-Vivu, un precursor al unității naționale”, *Lazăr Lădariu scriitor, redactor șef al cotidianului „Cuvântul liber”*.
2. „Luptele de la Ațintiș, Cecălaca și intrarea în Cetatea din Târgu-Mureș”, *Constantin Valentin Bretfelean, director executiv la Primăria municipiului Târgu-Mureș*.
3. „Constantin Romanu-Vivu în opera istoricului Vasile Netea”, *Prof. Dimitrie Poptămaș, președintele Fundației „Vasile Netea”*.
4. „Corespondența lui Constantin Romanu-Vivu cu Nicolae Bălcescu și A.G. Golescu”, *Prof. Simion Bui*.
5. „Constantin Romanu-Vivu în conștiința mureșenilor”, *Ilarie Gh. Opreș publicist*.
6. „Constantin Romanu-Vivu, în sculptură, pictură și fotografii”, *Prof. Vasile Mureșan, artist plastic, muzeograf expert*.
7. „Constantin Romanu-Vivu. Bibliografie”, *Prof. Constantin Bogoșel*.

Moderator: Prof. Constantin Bogoșel. Toți participanții la simpozion vor primi o carte despre Constantin Romanu-Vivu.

Organizatori: Lazăr Lădariu, Valentin Constantin Bretfelean, Dimitrie Poptămaș, Ilarie Gh. Opreș.

Postfața

Într-o lume bulversată a afacerilor, nu mai este loc pentru reculegere sau momente emoționante. Din păcate, nu mai există o scară a valorilor. Singura valoare acceptată este dată de conturile din bancă, iar cinstea și dreptatea au ajuns să aparțină domeniului științifico-fantastic.

Marele cărturar Nicolae Iorga spunea că „Neamul rămâne etern prin cultul eroilor”. Orice stat s-a clădit prin sacrificiile eroilor săi. Întotdeauna oamenii au luptat pentru libertate, dreptate și egalitate. O scurtă „radiografie” a istoriei românilor scoate în evidență zeci de modele de urmat. Zeci de eroi care și-au pus pe primul plan interesele naționale în locul celor personale.

Și totuși... flacăra patriotismului românesc nu s-a stins. Transmite continuu raza de lumină spre sufletele celor care mai simt românește, iar acest fapt este îmbucurător. Amintirile eroilor rămân vii în sufletele acestor persoane.

Un astfel de demers patriotic a constituit și organizarea simpozionului dedicat prefectului Constantin Romanu-Vivu, personaj-cheie în desfășurarea luptei pentru libertate, luptă inițiată de eroul național Avram Iancu, în cadrul revoluției românești de la 1848-1849 din Transilvania. Evenimentul organizat de Asociația Culturală „Constantin Romanu-Vivu”, Asociația Culturală „Sfântu Gheorghe” din Sângeorgiu de Mureș, Despărțământul Central Județean Mureș al Astei și Fundația Culturală „Vasile Netea” a reprezentat o chemare la cunoașterea istoriei naționale și locale. O serie de personalități mureșene, Constantin Valentin Bretfelean, Ilarie Gh. Opreș, Lazăr Lădăriu, Virgil Simion Bui, Dimitrie Poptâmaș și Vasile Mureșan au luat aminte la cuvintele istoricului Nicolae Iorga, cinstind amintirea și aducând omagii eroului trecut în eternitate pe aceste plaiuri.

Această carte poate fi considerată pentru cititori, o adevărată „stenogramă” a simpozionului dedicat eroului Constantin Romanu-Vivu. Cuvântările și articolele participanților vor constitui mărturie peste vreme în anele istoriei locale, constituind un model pentru cei mai tineri, care au obligația morală de a-și cinsti eroii și faptele lor de vitejie.

Inspector școlar, prof. Constantin BOGOȘEL

Cuprins

Constantin Romanu – Vivu promotor al unității românilor / Constantin Bretfelean	5
Un precursor al unității naționale: profesorul ardelean Constantin Romanu-Vivu / Lazăr Lădariu	7
Luptele de la Ațintiș, Cecălaca și intrarea în Cetatea din Tîrgu- Mureș / Constantin Bretfelean	14
Constantin Romanu-Vivu în scrierile istoricului Vasile Netea / Dimitrie Poptămaș.....	20
Correspondența dintre Constantin Romanu Vivu, A. C. Golescu și Nicolae Bălcescu / Simion Bui.....	26
Constantin Romanu-Vivu în memoria mureșenilor / Ilarie Opriș ..	29
Constantin Romanu-Vivu în pictură, sculptură și monumente / Vasile Mureșan	35
În amintirea lui Constantin Romanu-Vivu fost prefect de Mureș / Vasile Netea.	38
Iconografie / Ilarie Gh. Opriș	41
Constantin Romanu-Vivu în monumente, pictură și fotografii	43
Ecouri în presă	64
Bibliografie Constantin Romanu-Vivu / Constantin Bogoșel, Opriș Gh. Ilarie.....	69
Postfața / Constantin Bogoșel.....	79
Cuprins	81

